

**TÜRKİYE VE KANADA
İLKÖĞRETİM OKULLARI SANAT
PROGRAMLARININ
KARŞILAŞTIRILMASI**

Doğan GENÇER
(Yüksek Lisans Tezi)

Eskişehir 2001

[illegible]

**TÜRKİYE VE KANADA İLKÖĞRETİM OKULLARI SANAT
PROGRAMLARININ KARŞILAŞTIRILMASI**

Doğın GENÇER

**Yüksek Lisans Tezi
Güzel Sanatlar Anabilim Dalı
Danışman: Yrd. Doç. Metin İNCE**

**Eskişehir
Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Temmuz 2001**

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ÖZ.....	ii
ABSTRACT.....	iii
JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI.....	iv
ÖZGEÇMİŞ.....	v
TABLolar LİSTESİ.....	vi
1. GİRİŞ.....	1
1.1.Sanat Eğitimi Nedir?.....	1
1.2.Sanat Eğitiminin Önemi Ve Gerekliliği.....	3
1.3.Antik Çağdan Günümüze Sanat Eğitimi.....	6
1.4.Sanat Eğitiminin İçeriği.....	16
1.5.Türkiye’de Sanat Eğitiminin İlke Ve Amaçları.....	17
1.6.Problem.....	20
1.7.Amaç.....	21
1.8.Önem.....	21
1.9.Varsayımlar.....	22
1.10.Sınırlılıklar.....	22
1.11.Tanımlar.....	22
2. YÖNTEM.....	23
2.1.Araştırma Modeli.....	23
2.2.Evren ve Örneklem.....	23
2.3.Veriler ve Toplanması.....	23
2.4.Verilerin Çözümü ve Yorumlanması.....	24
3. BULGULAR VE YORUM.....	25
3.1.Kanada İlköğretim Okullarında Sanat Eğitimi.....	25
3.1.1.Öğrencilerin Bir Yıllık Eğitim Planı.....	25
3.1.2.Kanada Ontario Eyaleti Sanat Eğitimi Programı.....	29
3.1.2.1.Beklentiler ve Başarı Düzeyleri.....	29
3.1.2.1.1.Başarı Düzeyleri.....	30
3.1.2.1.2.Beklentiler.....	32
3.1.2.2.Öğrenci Programlarını Planlama.....	33
3.1.2.3.Görsel Sanatlar.....	34
3.2.Türkiye İlköğretim Okullarında Sanat Eğitimi.....	51
3.2.1.İlköğretim Okullarında Resim Derslerinin Amaçları.....	54
3.2.1.1.Uygulama İlkeleri.....	55
3.2.1.2.Konuları.....	57
3.2.2.İlköğretim Okulları 2.Basamağında İş ve Teknik Eğitiminin Dersinin Amaçları.....	59
3.2.2.1.Uygulama İlkeleri.....	60
3.2.2.2.Konuları.....	63

3.3.Kanada İlköğretim Okulları Sanat Eğitimi Programının Veriler Işığında	
Değerlendirilmesi.....	66
3.3.1.Eğitimde Planlama.....	68
3.3.2.Sanat Eğitiminde Ölçme Ve Değerlendirme.....	68
3.3.3.Sanat Eğitimi Programları.....	70
3.4.Türkiye İlköğretim Okulları Sanat Eğitimi Programının Veriler Işığında	
Değerlendirilmesi Ve Kanada İlköğretim Okulları Sanat Eğitimi Programları	
İle Karşılaştırılması.....	71
3.4.1.Genel Eğitim Anlayışı.....	72
3.4.2.Eğitimde Planlama.....	75
3.4.3.Sanat Eğitiminde Ölçme Ve Değerlendirme.....	76
3.4.4.Sanat Eğitimi Programları.....	77
4. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	81
4.1.Sonuç.....	81
4.2.Öneriler.....	83
KAYNAKÇA.....	85

YÜKSEK LİSANS TEZ ÖZÜ

TÜRKİYE VE KANADA İLKÖĞRETİM OKULLARI'NDA SANAT PROGRAMLARININ KARŞILAŞTIRILMASI

Doğan GENÇER

Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı

Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mart 2001

Danışman: Yrd. Doç. Metin İNCE

Eğitim Türkiye'nin öncelikli sorunlarından birisidir. Sanat eğitimi de bu sorunlardan payını fazlasıyla almaktadır. Sanatçı, sanatsever, duyarlı, düşünen, eleştirel analiz ve yorum yapabilen, yaratıcı gücü yüksek bireyler yetiştirmede sanat eğitiminin rolü büyüktür. Var olan sorunlar kendinden nitelikli sanat eğitimi programlarıyla karşılaştırıldığında, nitelikli bir sanat eğitimi programı için veriler elde edileceği düşünülmüştür. Bu nedenle Türkiye ve daha nitelikli sanat eğitimi programlarına sahip olan Kanada İlköğretim okulları sanat eğitimi programları karşılaştırılmıştır.

Araştırma tarama modelindendir. Her iki ülkenin sanat eğitimi programları karşılaştırıldığında, planlama, sanat eğitimi programlarının içerikleri, sanat eğitimi ile ilgili derslerin yoğunluğu hakkında detaylı bilgi verilmiştir. Bu veriler ışığında karşılaştırmalar ve yorumlar yapılmıştır.

Sonuç olarak Türkiye'deki sanat eğitimi programları kendinden daha farklı bir anlayışa sahip Kanada Sanat eğitimi programlarıyla karşılaştırılıp, Türkiye'deki sanat eğitimi politikasının ne olduğu ve nasıl olması gerektiği hakkında gerekli ipuçlarına ulaşılmaya çalışılmıştır.

MASTER'S DESREETHESIS**A COMPARISION OF ART PROGRAMS IN PRIMARY SCHOOLS
IN TURKEY AND CANADA****Doğan GENÇER****Fine Arts Training Department****Anadolu University Education Institute, March 2001****Advisor:Assistant Associote Professor Metin İNCE**

Education is one of the prilimary problems of Turkey. Art training has been gotten ones sharein these problems as well.The role of art training has a high significant in training individuals who are artists, lovers of art, sensitive profound thinkers and can make critical analyses and interpretations. When we make a comparision with current prblems and well qualited art training programs, it is assumed that some data would be gathered for a high quality art training. For this reason, Canada who has high qualified art training programs in primary schools and Turkey have been compared.

The research was carried out through scanning model.When both of the countries art training programs are compared, detailed outcome has ben put forward about cirriculum and the dersity of the art training programs.One the light of these data, the comparision and interpretationhave been made.

In consequence, the art training programs of Turkey have been compared with the art training programs of Canada which has a different point of view and tried to get necessary clues about what art training polities of Turkey was and how must be.

DEĞERLENDİRME KURULU VE ENSTİTÜ ONAYI

Doğan GENÇER'in, "Türkiye ve Kanada İlköğretim Okullarında Sanat Programlarının Karşılaştırılması" başlıklı Güzel Sanatlar Eğitimi (Resim-İş Öğretmenliği) Anabilim Dalındaki, Yüksek Lisans tezi 11 / 07 /2001 tarihinde, aşağıdaki jüri tarafından Anadolu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca değerlendirilerek kabul edilmiştir.

Adı-Soyadı

İmza

Üye (Tez Danışmanı) : Y.Doç. Metin İNCE

Üye : Prof.Dr. Gürhan CAN

Üye : Y.Doç.Şemsettin EDEER

Yukarıda imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.../.../2001

Doç.Dr. Coşkun BAYRAK

Enstitü Müdürü

ÖZGEÇMİŞ**Doğan GENCER****Eğitim Bilimleri Enstitüsü****Yüksek Lisans****Eğitim**

Y. Ls. 2000 Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Ls. 1997 Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Resim İş Öğretmenliği Bölümü

Lise 1992 Denizli Cumhuriyet Lisesi

İş

1997 Resim İş Öğretmeni Beylikova Lisesi Eskişehir

Alınan Burs ve Ödüller

1995 Mansiyon. Eskişehir Rotary Kulübü "İşçi Çocuklar" Konulu Resim Yarışması

1996 Birincilik Ödülü. Eskişehir Rotary Kulübü "Düşlediğimiz Porsuk" Konulu Resim Yarışması

Sergiler

1992 Kişisel Sergi. Denizli Çatalçeşme Oda Tiyatrosu.

1993 Karma Sergi. Denizli Devlet Güzel Sanatlar Galerisi.

1995 Karma Sergi: Eskişehir Rotary Kulübü.

1996 Karma Sergi. Eskişehir Rotary Kulübü.

1998 Kişisel Sergi. Denizli Sanat Sevenler Derneği.

1999 Karma Sergi. Anadolu Üniversitesi Kütüphanesi.

Kişisel Bilgiler

Doğum Yeri ve Yılı: Çal 30.12.1971 Cinsiyet: Erkek Yabancı Dil: İngilizce, Almanca

TABLÖLAR LİSTESİ

1-Tablo 1 : Dublin Heights İlköğretim Okulu Haftalık Ders Programı.....	27
2-Tablo 2: Türkiye’de İlköğretim Okulu Haftalık Ders programı.....	28
3-Tablo 3: Başarı Düzeyleri (1-8 sınıflar).....	31
4-Tablo 4: Türkiye’de İlköğretim Okulu Haftalık Ders programı.....	52

1.GİRİŞ

1.1. Sanat Eğitimi Nedir?

Günümüze kadar eğitimin değişik tanımları yapılmış, buna bağlı olarak da değişik amaçları ortaya konmuştur. En dar anlamıyla eğitim “kişiye bilgi ve beceri kazandırma işidir”.

Eğitilmiş insan öğrenim görmüş, kendi başına öğrenimini geliştirebilen, bildiğini yararlı biçimde ve doğru amaçlarla kullanabilen bir birey olarak düşünülür. Üreten, kendine ve çevresine yararlı sorumlu bir yurttaş olarak tanımlanır. Eğitilmiş kişi çevresiyle olumlu ilişkiler kurabilen, işbirliğine yatkın, kendi kendini sürekli geliştiren bir birey olarak algılanır. Eğitilmiş kişi açık düşünceli, girişken, sorumlu, kendi mutluluğu ile toplum yararını dengeleyebilen kişidir. Davranışlarında özgürdür. Kendi başına karar alabilir, bunları sorumluca uygulayabilir. Bağınazlıktan ön yargılardan olanaklar ölçüsünde arınmıştır. Bağımsız davranır ama kendini toplumun dışında ve üstünde görmez. Belli ilkelere göre davranır ve sağlam değer yargıları vardır. Eğitilmiş kişi yerine göre esnek davranabilen hoşgörülü insancıl bir kimsedir. Sevecen, anlayışlı, yardımseverdir. Edilgen ve asalak değildir (Yörükoğlu,1981, s.10).

En geniş ve en genel anlamıyla eğitim “insanlarda sosyal hayata ve çağa uygun tutum ve davranış değişikliği sağlamaktır” diye tanımlanabilir.

Genel eğitim içinde güzel sanatlar eğitimi; sanat yoluyla insanı eğitmek için başvuru kuramsal ve eylemsel çalışmaların tümünü kapsar (Gençaydın, 1983, s.24).

Çağdaş sanat eğitiminin geçmişi J.J. Rousseau’nun doğacı eğitim anlayışına dek dayanır. Yetişkinlere özgü gerçekçi görüşü esas alan bu anlayış şiir ve coşku dolu çocuk dünyasına ve çocuksu algılamaya ters düştüğünden geçerliliğini yitirmiştir (Gençaydın, 1983, s.24).

Yaratıcılığa açılan kapıyı ilk açan Herder’dir. ”İnsan ruhuna hitap etmeyen şeyler kuru kalır” diyen Herder’in görüşünü F. Schiller tamamlayarak kurumsallaştırır. İnsan yaratılıştan getirdiği, doğayı tanıma, biçimlendirme, oyun içtepileri yaratıcılığın temel

taşlarını oluşturur. “Samimiyete ve oyuna dayanmadıkça insan insan olarak kalmaz” diyen Schiller’in görüşü irdelendiğinde bugün de geçerliliğini yitirmediği görülür (Gençaydın, 1983, s.24).

Sanat eğitimi çocuk ve genci sanatçı yapmayı amaçlamaz (bunu güzel sanatlar dalındaki her kurum üstlenmiştir). Sanat eğitimi çağdaşlaşma süreci içinde toplumda gelişmekte olan kuşakları her alanda yaratıcılığa yönelten bir ders içi ve ders dışı etkinlikler bütünüdür (M.E.B. , 1982, s.5).

Sanat hem öğrenme sürecinin, hem de gelişim sürecinin etkin bir yardımcısı olabilir. Çünkü sanat karşılıklı ve içiçe geçmiş olan duygu ve düşünce arasında köprü görevi görür. İnsanın bu en önemli iki yönünün uyumunun sağlanması eğitimin temel amaçlarındandır. O halde sanat, örgün ve yaygın eğitimde yer aldığı anda, tüm eğitim sürecini daha etkili kılacak bir güce sahiptir (San, 1979, s.2).

Tarihsel gelişim içinde toplumsal değişimler sanat eğitimi de büyük ölçüde etkilemiştir. Kimi zaman sanat ve sanatçıya ilişkin her şeyin ön planda tutulduğu “sanat için sanat hakkında eğitimi” anlayışı ya da insanın eğitiminin ön planda tutulduğu “sanat yoluyla eğitim” anlayışı egemen olmuştur. Sanat eğitimi anlayışı bu iki yoldan birine ağırlık vermiştir. Bugün sanat eğitimi denince çoğunlukla zihinlerde beliren felsefik temel, duygu , duyuların ve duyarlılığın eğitilmesi” olmaktadır. Oysa çağdaş sanat eğitimi anlayışında “duyuların eğitimi ve ussal olana karşı çıkma” biçiminde anlaşılan görüşler önemini kaybetmektedir. Sanat eğitimi bugün bir zevk ve duygu eğitimi olmanın ve yaratıcı gücü geliştirmeyi amaçlamanın yanısıra; daha çok, yeni, özgün, atak, çağdaş düşünceler üretmeyi öngören yaratıcı zihinsel etkinlikler süreci olarak görülmektedir. Bugün sanat eğitimi bilimsel ve ussal temellere oturtulmaktadır. Amaç kendine güvenli, bağımsız ve yeteneklerini sonuna dek kullanabilen, kendini yalnız bugüne değil yarına da hazırlayabilen, kendisiyle birlikte çevresini de yönlendirebilen, çevreye, topluma, saygı ve sorumluluk duyan coşkulu fakat dengeli, akıllı, duyarlı insanlar kazandırmaktır (San, 1984, s.6).

Sanat eğitimi kişinin içinde yaşadığı topluma hizmet eden, gördüklerini duyduklarını, düşündüklerini, hissettiklerini, fikir ve heyecanlarını, bir işte gerçekleştirdiklerini görerek kendilerine güvenmeyi, metotlu ve planlı çalışmayı öğreten, birbirleriyle işbirliği yaparak yardımlaşma ve dayanışma alışkanlığı kazandıran bir sistemdir. Sanat eğitimi yaptıkları çalışmalarla kendilerini tanımalarını, güç ve yeteneklerini keşfetmelerini sağlayan bir metottur. Sanat eğitimi dersleri ile öğrenciler tarihi, halk sanat eserlerini, çağdaş yerli ve yabancı sanatçıların eserlerini inceleyerek onlarla güzeli görme, sevme ve estetik anlayışı kendi çevrelerine de uygulama alışkanlığı kazanacaklardır. Öğrenciler bir işi başarırken rastladıkları zorlukları kendi irade ve güçleriyle yenerek bağımsızlıklarını kazanacaklar, yapıcı ve yaratıcı karakterde yetişmiş olacaklardır. Sanat eğitimi bireyin duygu, düşünce ve izlenimlerini anlatabilme, yetenek ve yaratıcılığını estetik bir düzeye ulaştırmak amacıyla yapılan çabadır.

1.2. Sanat Eğitiminin Önemi Ve Gerekliliği

İnsanlık tarihiyle yaşıt olan sanat kavramı, çağlara göre çok değişik anlamlar kazanmıştır. Sanat; bir duygunun, bir tasarımın veya bir güzelliğin ifadesinde kullanılan metotların tümü ve bu metotlar sonucunda ulaşılan üstün yaratıcılık gücüdür. Sanat; insanla nesnel gerçeklik arasındaki estetiksel ilişki hoşı giden uyumlar yaratma çabasıdır. Kısaca; insanın kendini ifade etme yollarından biridir. Sanat; her zaman, her yerde zıt iki ana eğilimi birleştirir. Bunlardan biri evrensel güzelliğin doğrudan yaratılması, diğeri kişinin yaşantılarının estetik şekilde ifade edilmesidir. Bunlardan ilki nesnel, ikincisi ise öznel. Sanat nesnel olanla öznel olanı birleştirir (Mondrian, 1964).

Fransız sanat bilimcisi Charles Lao “sanat hayattan uzak veya hayata yakın değil, hayatın içinde olmak zorundadır” diyerek sanatın yaşamda vazgeçilmezliğini belirtmiştir.

Gerçekçi bir okul sistemi ya da akademik eğitim, bilim ve sanatın işbirliğine dayandırılmalıdır. Sanatın da, bilimin de amacı yaşama hizmet etmek ve yeniyi keşfetmektir. Sanata ve duyguların eğitimine önem veren okul ya da eğitim sistemlerinde, duygular eğitilirken, zihinsel yeteneklerin, düşüncenin, zekanın da

geliştiği gözlenmektedir. Sanat duygu ve düşünce arasındaki içiçe geçmiş bağlantıyı vurgularken öğrenme ve gelişim sürecinin de etkin bir yardımcısıdır (Odabaşı, 1986).

Eğitim; kişiy e bedensel, zihinsel, ruhsal, toplumsal yönden istenilen davranışların kazandırılmasıdır. Eğitimin amacı, bedeni, ahlaki, mesleki ve estetik yönden sosyal bir kişilik geliştirmektir. Bertrand Russel “...idealimizdeki eğitimin karakteri, ideallerimize ve onların toplumda oynayacakları role bağlıdır.” der (Tüzcet, 1967). Sezer Tansuğ ise; “bir çocuk için; alfabedeki harf biçimleri düşünceyi somutlaştırırken; sanat biçimleri düşünceyi ruhsal duyarlılıkla ortaya koyar” demiştir (Tansuğ, 1979). Bu açıdan yazı ve resim insanın anlatımında da oldukça önemlidir. Resmin gelişmesi sanat eğitiminin desteklenmesi açısından ele alındığında, daha iyi anlatımı sağlaması ve yazım diline faydası inkar edilemez.

Sanat eğitimi gençlere estetik yargı yapabilme konusunda yardımcı amaçlarken, yeni biçimleri hissedip eğlenmeyi ve heyecanlarını doğru biçimlerde yönlendirmeyi öğretir (Hausman, 1985). Sanat eğitimi birey ve toplulukların sanatsal ve kültürel açıdan yetiştirilmesi ile ilgilidir. Bu yetiştirme genel olarak kültürel biçimlendirme anlamına gelir (San, 1985).

Sanat eğitiminde resim, yazıyla; yazıda, resimle yakından ilgilidir. 1871, yılında resim ve yazı ilişkisini ortaya ilk koyan İngiliz South Kensington School’da endüstriyel çizim öğretmeni olan. Walter Smith “Yazı ve resim iletişim araçlarıdır” diyerek çizimle yazının paralel olduğunu savunmuştur. Bugün halen geçerliliğini koruyan bu görüş etrafında pek çok sanat eğitimcisi tarafından, güzel çizimin, yazıya ve genel derslere faydası olduğu düşünülmektedir (Eisner, 1968). İnsanlık tarihinde geçmişe bakılacak olursa yazı 5000 yıl, resim ise 10.000 yıl geçmişe sahiptir. Görüldüğü gibi insanoğlu yazıyı keşfetmeden çizgilerle anlaştırmıştır. Eski dönemlerde kullanılan stilize resimlerde sözler kodlanmıştı; ya da başka bir deyişle yazı sözün görsel kodu, söz ise kavramın akuistik kodu olarak düzenlenmiştir. Yazı ve resim farklı gelişme evrelerinde ortaya çıkmış ve nitelik bakımından farklıdır. Yazının resme, resmin de yazıya etkisi gözardı edilemez (Koçak, 1993).

Fizik, kimya , biyoloji, fizyoloji ve diğer bilim dallarında çizimden yararlanmak önemli bir avantajdır. Sanat tarihi, coğrafya, edebiyat ve matematikle, yazı ve şekil dili bütünleşmektedir. Şekil ve çizimler soyutu somuta çevirerek eğitime yardımcı olur (Sybil, 1963).

Günümüze gelinceye kadar sanatlar arasındaki benzerlik ve ayrılıklar, ortak ve özgün amaçlar, yöntemler sürekli olarak incelenmiştir. Sanatçı çeşitli bakışlar altında sistematik olarak gruplandırma, sınıflandırma çabaları 18. ve 19.yy'larda ciddi olarak ele alınmışsa da; çağımızda bunlardan hiçbirisi yeterli olamamaktadır. Sanat terimi, belirli yeti ve onun ürünlerine yani sanat uğraşısına ve tekniklerine uygulamıştır. Bu terim, zaman zaman ecza ve tarım dahil olmak üzere tüm yararlı işler için kullanılmıştır. Bunun yanında resim gibi estetik zevk üretmeyi amaçlayan yetilerle de sınırlandırılmamıştır (Mundro, 1967). Sanatların kendi aralarındaki benzerlik veya farklılıklarına, amaç ve sınırlarına, üretim tür ve metotlarına göre sınıflandırılmaları sırasında çeşitli tanımlar ortaya çıkmıştır. Güzel ve yararlı sanatlar, majör ve minör sanatlar, dekoratif sanatlar, endüstriyel sanatlar, işlevsel sanatlar, el sanatları, görsel sanatlar, uygulamalı sanatlar, plastik sanatlar, gibi sanatları çeşitli şekillerde sınıflandırmayı amaçlayan bu adlandırmaların birçoğu çağa ve çağın anlayışına göre çok farklı biçimlerde yorumlanmaktadır.

Görüldüğü gibi sanat dalları; birbirinin alanları arasında yer aldığı için, hiçbir şekilde aralarında kesin sınırlar koyulup, ayrımlar çizilemez. Örneğin müzik, mimari, tiyatro ve edebiyat bazen güzel sanatlar olarak sınıflandırılırken, bazen de bu terimin kapsamı resim, heykel ve mimari gibi bazı plastik sanatları da bünyesine aldığı görülür (Fischer, 1980).

Sanat eğitimi bireye gereklidir ve yaşamda da önemli bir yer tutar. Sanat, hayatın yerini tutar ve insanla çevresi arasında bir denge sağlar. Kendini aşmak isteyen insan sanata sarılır. Eğer birey duygulardan uzak olsaydı sanat boş ve anlamsız bir istek olurdu (Atalayer, 1990). Sanat eğitimi bireyseldir. Bireyin yaratıcı güç ve potansiyellerini eğitmek, estetik düşünce ve bilinci örgütlemek, estetik yaşamın yapılandırmasını temellendirmek için gereklidir. Sanat, bireyin sosyal ilişkilerini ayarlamasını, işbirliği yapabilmeyi, doğruyu ifade edip, seçebilmeyi, bir işi başlatıp

bitirme sevincini tatması, paylaşması, öğrenme isteğini artırması, yaratıcılığını geliştirmesi ve üretken olması için gereklidir. Sanat yapıcı analizi öğreterek belli şekillerde gözlem, orjinalite, buluş ve kişisel girişimi destekleyecek yaratıcı düşünceyi yerleştirir. Bireyin el becerisini geliştirir, yaratıcılığını artırır ve birey sentez yapmayı öğrenir (Basset, 1969). Sanat eğitimi kişinin yaratıcı yönünü ve pratik düşünceyi geliştirir. Olayları kendi benliğini ve kişiliğini koyarak çözümleme fırsatı sağlar. Bu sayede kişinin kendine güveni artar. Sanat kişinin dünyayı ve kendisini tanıması ve gerektiğinde değiştirebilmesi için fırsat tanır (Fischer, 1980). Yaratıcı hayal gücü, canlandırabilme ve fikirlerini kağıda dökebilme yeteneği hem sanatsal, hem de bilimsel mesleklerdeki kişilerin eğitimsel başarılarına katkıda bulunmaktadır. "Modern sanat eğitimi ne için gereklidir" sorusu gündeme getirildiğinde; "hayal gücünü çalıştıracak, dramatize edip canlandıracak güçleri geliştirecek, yaratıcı çabayı oluşturacak şekilde yönlendirmek için gereklidir" demek yanlış olmaz (Fischer, 1980).

Sanat eğitiminin gerekliliğini Elliot W. Eisner aşağıdaki sıralamayla ortaya koymuştur:

1. Entelektüel gereklilik, (iletişimi, yaratıcılığı, öğrenme isteğini artırır).
2. Sosyal gereklilik, (işbirliğini artırır, kendini ifade edebilme yeteneği kazandırır, doğruyu seçebilmeyi öğretir).
3. Kişisel gereklilik (fiziksel, ahlaksal, estetiksel, heyecansal gelişmeyi sağlar).
4. Üretimsel gereklilik (boş zamanlarını değerlendirir, meslek kazandırır, üretime katkı sağlar) (Eisner, 1972).

Modern endüstrinin sanat eğitime duyduğu ihtiyaç, sanatın ticari yönü ile ilgilenmesi sonucunu doğurmuştur (Whitford, 1929). Eğitim bir üretdir ve bütün okullarla yakından ilgilidir. Bu hem bireyin iyiye ve doğruyu üretebilmesi, hem de kalitenin ve estetiğin seçilebilmesi açısından gereklidir.

1.3. Antik Çağdan Günümüze Sanat Eğitimi

Antik çağda, genç sanatçılar için, resim derslerinin genel bir biçiminin var olduğu söylenebilir. Platon, Aristoteles ve Plinius yazılarında resim öğretime değinmişlerdir. Aristoteles (M.Ö. 384-M.Ö.322) gencin eğitiminin bütünlüğü için, iyi bir resim dersine

önem verirdi. O, bu konudaki görüşlerini geniş olarak “Poetica”da yazdı (Aristoteles,1983).

Platon, mutlu insanın, işlevlerin en yükseği olan “düşünme, temaşa etme” gücüne sahip insan olduğuna inanmaktadır. Bilim, sanat, felsefe kendi kendine yeterli etkinliklerdir. Bu etkinliklerle uğraşan insanın, diğerlerine oranla mutluluğu dış koşullarla daha az bağımlıdır (Buchler, 1982).

Romalıların, gençlerin sanat dallarında eğitimi için, özel uygulamaları yoktu. Roma’da resim dersi, genç sanatçıların yetiştirilmesi ve el sanatlarının belirli mesleklerine hazırlıkla sınırlı kalmıştır (Ozinga, 1971).

Ortaçağ manastır okullarında resim dersi tanınıyordu. Bununla beraber, büyük olasılıkla, yalnızca özenle yapılan kopyeler nedeniyle, simgeler dilini öğrenme alanında sınırlı kalmıştı. Katedral odalarında, her ne kadar sıkı kurallara bağımlı olsa da, yapı tekniğine yönelik resim derslerinin verildiği bilinmektedir (Ozinga, 1971).

Rönesans döneminde plastik sanatlar eğitiminin en önemli taraftarı Leonardo da Vinci (1452-1519) idi. O, uzun zaman kullanılan bir yöntem geliştirmişti. 17. ve 18. yüzyıllarda O’nun yönteminin izleri bulunabilir. Bu yöntem, öğrencilerin kopya etmeleri gereken bir dizi çizim serisinden oluşmaktadır. Bunların birleştirilmesinde de Vinci öyle sistematik bir yol izlemişti ki, çizimlerin güçlük dereceleri gittikçe artıyordu. Leonardo öğrencilerine kafa modeline geçmeden önce her pozisyonda burun, kulak ve göz çizimi yaptırıyordu. Bu yöntem yetişkin öğrenciler için düşünülmüştü (Ozinga, 1971).

Albrecht Dürer (1471-1528); insan çizimleri için özel oranlar geliştirdi. Michelangelo (1475-1564) insan vücudunun “orantı” öğretisiyle uğraştı. Ama bu arayış ve çabaların, çocukların sanat eğitimi ile ilgisi yoktu.

Rönesansın ve izleyen yüzyılların en önemli eğitim bilimci ve felsefecilerden, Rabealis, Comenius, Gerard De Lairese, J.D. Preissler, Agust Hermann-Francke,

Richter, Semler, Hecker, Lorce, Rousseau ve Pestalozzi gibi isimler, genelde plastik sanatlar eğitiminden yana oldular. Lorce, Rousseau ve Pestalozzi, kopyeye karşı çıktılar. Göz ve el araştırmaları diye adlandırdıkları yöntemi savundular. Rabealis (1490-1553), el işlerini savunurken; Comenius (1592-1670), öğrenciden tam bir kopye istenebileceğini ileri sürdüğü “kopye” yönteminde kaldı (Ozinga, 1971).

Gerard de Lairese, (1640-1711), “Grosses Zeichenbuch”da (Büyük Resim Kitabı, 1707) resim ve çizim için açıklamalarla, insan vücudunun oranları ve perspektifi üzerine bilgiler verdi.

Nürnberg’deki Plastik Sanatlar Akademisi Müdürü I.D.Preissler’in (1666-1737) bulduğu yöntem, temele inilerek kavranmış düzenlemesi -20.yy’a etkisi uzanan- kuramı ile olumsuzluk yarattı. Çünkü O, plastik sanat yardımıyla, çocuğun yaratıcılığının canlandığını hiç dikkate almıyordu (Ozinga, 1971).

August Hermann Francke (1663-1727), Johann Paul Friedrich Richter (1763-1825) ve Julius Hecker (1701-1768) daha sonra Comenius’un kuramlarını, çizim dersi uygulamalarında gerçekleştirmeye, bir anlamda “kopye”ye çaba harcadılar (Ozinga, 1971).

Locke (1632-17049) kopyeye karşı çıkıyor, çizimi ikinci bir dil olarak adlandırıyordu. O, resimsel çizimin savunucusudur. J.J.Rousseau da (1712-1778), etkin bir çabayla kopyeye karşı çıkıyor, çizimi bilgi zenginleşmesinin bir aracı olarak adlandırıyor ve doğal bir gelişim istiyordu. O doğayı öğretmen-usta olarak almaya çaba harcıyordu. Rousseau’nun görüşlerini işleyen, Heinrich Pestolozzi (1746-1827) ve onun öğrencileri olmuştur. Bu yolla, Joseph Schmidt (1787-1851) ve Johannes Ramsauer’in (1790-1848) katkılarıyla çözümleme ve aşama daha zor olana varma yöntemi gelişmişti.

Joseph Schmidt, ilk teknik araştırmalar için uğraşmıştır. Genel Program şöyledir:

1. Güzel biçimlerin düşünülmesinde ve yaratılmasında alıştırma.
2. Düş gücünü geliştirme alıştırması.
3. Doğa çizimleri, eşya çizimleri alıştırması.

4. Perspektif çizimde alıştırma (Özinga, 1971).

Bu program ütöpik de olsa, özgürlüğe değin yönlendirmeleri mümkün kılan, dikkate değeri bir program olduğu söylenebilir.

Schiller'in (1759-1805), "İnsanın Estetik Eğitimi Üzerine Mektuplar" adlı, 1975 yılında yayımlanan kitabında, estetik eğitim kavramı, bu eğitimin özü, amaçları ve içeriğı kuramsal olarak tartışılmıştır. Schiller, Kant'a dayanarak onun moral öğretisinden çıkmış, duyuşsallık, us ikiciliğı (dualizm) üzerine kendi düşüncelerini geliştirmiştir. Kant'a göre us, duyuşsal dürtüleri baskı altına aldığı oranda ahlaklılık söz konusudur. Buna göre insanın yaşamı, duyarlılık ile us arasında sürekli bir çatışma yeridir. Schiller'de bu düşünceyi benimsemekte, ancak insanın duyuşsal-dürtüsel olanla zihinsel ussal olanı daha üst bir düzeyde kaynaştırabildiğı anda, ideal uyuma kavuşabileceğini ileri sürmektedir (San, 1982).

Pestalozzi ve Fichte (1792-1814), Almanya'da 19.yy'da yapılan eğitim reformunun kaynağını oluşturuyorlardı. Pestalozzi'nin öğretisi ve ilkeleri çerçevesinde öğretim programlarında yer alan temel çizim dersleri, belli aşamalar içinde çocuğun etkin olmasını ve çocuktaki karanlık ve karmaşık görüşlerin açık seçik, berrak kavramlara dönüşmesini sağlaması için konmuştu. Bu öğretilde temel gereçler sayı, form ve dildir. İkinci sırada yer alan form, ölçülere dayanarak geliştirilir. Dörtgenlerin kullanımı ile ölçme kolaylaştırılır. Yatay ve dikey çizgiler, açılar ve eğriler arasındaki ilişkiler üzerinde durulur. Resim derslerinin gözü ve eli eğittiğine inanılmaktadır. Matematiğin ve sayının en saygın yeri aldığı ve bir çeşit bilgi kuramına dayanan bu görüşlerde ise artık "sanat" öğretilirliğı ile bilgisel boyutunda olduğı anlaşılyordu (San, 1982).

Pestalozzi'nin çok tanınmış öğrencisi Friedrich Frobel (1787-1852) "sanat, doğa ve her ikisi üstünde yöneten, tanrısal düşün" ilişkisine değinir. Eğitim yardımıyla insan, "kendini tanıma ve doğa ile barış ve tanrı ile birleşmeye" ulaşır. Sanat, çocukta ortaya çıkan insancıl uğraşının bölümüdür. Çizmek ve resim yapmak temelde eğitim aracıdır. Çocuğun yaptığı her şey, hatta onun taş ve artık parçalarla oynaması aynı zamanda bir resim, kendi ruhsal açısından yaşadığı şeylerin çizimidir. Bu anlamda kendisinden bir

şeyler yaratmadır. Fröbel'in "Çocuk Çizim Sanatı Üzerine" ve "Biçimlendirme Bilgisi" üzerine çalışmalarında şaşılacak ölçüde güncel sanat eğitimi terimlerine rastlıyoruz (Weber, 1964).

Peter Schmitd, 1809 yılında "Okul ve Kendi Kendine Doğa Çizimi" adlı kitabında kopyeye karşı çıkar.

Bu eğitimcilerden, Pestalozzi dışındakilerin çizim dersine çok az ya da hiç etkileri olmamıştır. Kopyeye ilk iyi amaçlanmış karşı çıkış fransızlardan geldi. Yöntem açısından, 1930'da Fransa'da Pestalozzi'nin düşüncelerinden esinlenen Dupuis kardeşlerin çabalarının önemi büyüktür (San, 1982).

J.J.Rousseau'nun yazılarının etkisi altında, çocuğun gördüğü her şeyi çizmesini gerekli gören yenilik yöntemi ortaya çıktı. Bu yöntem "el ve göz alıştırmaları"na yönelmiştir. Doğadaki güzelin gözlenmesi yoluyla güzellik düşüncesinin gelişimini sağlamayı amaçlar.

Yenilik yöntemi, resim dizileri, blok model çizimlerini kararlı olarak reddetmiştir. Bu yöntem, Rousseau'nun sözleriyle daha iyi ifade edilebilir: "Ben, çocuğun doğadan başka ustası olmamasını ve ondan başka modeli seçmemesini istiyorum".

Yenilikçi yöntem canlı, çocuğu büyüleyen , düş gücünü ve duygusunu açıklama fırsatı veren çizim örnekleri arar. Seçimin çocuğa bırakılması savunulur.Çizimle el işleri arasında ilişkiler kurulmaya çalışılır.

Eanazer Cooke'nin "The A.B.C.Of Drawing" (Resmin Alfabetesi) ve "Art Teaching And Child Nature" (Sanat Eğitimi Ve Çocuğun Yapısı) kitapları yayımlanıp, İngiltere'de (1885) kabul görünce, yeni bir temel ve yeni bir programla birlikte programa bellek çizimi konuldu.İngiltere'de Ruskin,Morris ve Crane'in sanat eğitimi çalışmalarından sonra yenilik hareketi Amerika'ya yayıldı. Orada Liberty Tadd ve L. Prang büyük taraftar buldu. Tadd'in "Resim bir dünya dilidir" sözleri yenilik hareketinin en önemli ideali oldu (1889) (Ozinga 1971).

Almanya'da 1880'de bir yenilik ortaya çıktı. Lichtwark, Lange, Weber, Seining, Kuhlmann, John Richter, Pallat, Prahause alman yenilik hareketi yanında yer aldılar. Bu grubun en önemli temsilcisi Alfred Lichtwark'tır (1852-1914). Yenilik hareketinin başlangıcında "resim dersinin büyük eğitsel yeniliğinin" babası olarak kabul edilir.

Lichtwark, Hamburg Sanat Galerisinin yöneticisi, bir sanat bilimcisi ve sanat eğitimi kongrelerinin örgütleyicilerinden biri olarak, ön yargılara karşı çıkan kuramcı ve uygulamacı yanıyla gerçekleşme olasılığı daha fazla olan düşünce ve önerilerin sahibi bir bilim adamıydı (San, 1983).

Lichtwark'ın girişimiyle sanat eğitilimi açısından önem taşıyan sanat eğitimi kongreleri toplandı. 1901'de Dresden'deki kongre görsel, yorumsal sanatlarla; 1903'de Weimar'daki ise şiir ve yazına; 1905'de Hamburg'daki de müzik ve jimnastiğe ilişkin olarak toplandı (San, 1983).

Lichtwark sanatsal eğitimi, hem tüketici olan yetişkinler için sanatsal eşya üretiminin kalitesi açısından, hem de okullarda yapılması olası etkinliklerin niteliği açısından değerlendirmektedir.

Zamanın koşulları gereği, yetişen kuşağın yakın çevre ve yöresini iyi tanınması ve sevmesi gerekliliğine inanan Lichtwark eğitilimsel açıdan da bir takım öğelere dikkat çekmekte, sözgelimi nesnelerin kurgusal yapılarını önemsemekte, bir nesneyi gerçekten tanımak için, bir yapının mimarı çözümlemesini ve yapının resimleri üzerinde konuşulmamasını, yapının yanı başına giderek üzerinde konuşulmasını önermektedir (San, 1993).

Lichtwark, okulun çocuğa, sanki o ancak okula geldiğinde dünyaya gelmiş gibi davrandığına işaret ederek, bu sırada birçok değerli tohumun kök salabileceği toprak olacak yerde, onları yok ettiğinden söz eder (Soika, 1947).

Yenilik yöntemleri ve Lichtwark'ın görüşleri, Almanya için özellikle 1900 yılında okul danışmanı Karl Götze ve resim öğretmeni Schwarz'ın uygulamalarıyla önem kazandı (Ozinga, 1971).

Hamburg Sanat Eğitimi Koruma Öğretmen Derneği, (1897'de Lichtwark kurmuştur) o zamana kadar geçerli olan Alman resim eğitimi yöntemlerinde tam bir değişim istedi. Bu dünyaca tanınmış, Hamburg Öğretmen Derneği'nin programını şöyle özetleyebiliriz, “insanın içindeki yaratıcı güçleri ve uğraşını, tüm kişiliğinin uyumlu bir gelişimi için yaşama geçirmek”.

Lichtwark'ın yanı sıra Konrad Lange'de önemli konferanslar verdi. Almanya'da yenilik görüşü farklı dernek ve dergilerce de geniş ölçüde yaygınlaştırıldı. Avenarius'a vakıf olarak kurulan “Kunstwart” dergisi okurlarından ortaya çıkan “Dürerbund” derneği, herşeyden önce yenilik düşüncesi, Georg Hirth'in ve Konrad Lange'nin etrafındaki gruplar tarafından da yaygınlaştırıldı (Ozinga, 1885).

Resim derslerindeki yenilikte, (Federation Internationale de 1. Enseignement du Dessin et des Arts Appliques a Industrie)ce düzenlenmiş olan, Uluslararası Resim Dersleri kongrelerinin önemi büyüktür. Bu kongreler ise, Paris 1900, Bern 1904, London 1908, Dresden 1912, Paris 1925, Prag 1928, Brüssel 1935, Paris 1937, Lund 1955, F.E.A.Kongresi Basel 1958, Berlin 1962, INSEA Kongresi, Paris 1954, Den Haag 1957, Manila 1960, Montreal 1963, INSEA-FEA Kongresi Tokyo 1965, INSEA Kongresi Prag ve New York 1969 olarak sıralanabilir (San, 1983).

Bu kongrelerden, 1900 Paris ve 1904 Berlin Kongrelerinin tümü resim eğitimi sorununa ayrılmıştır.

Çocuktan yola çıkan sanat eğitimi anlayışının ilk belirgin örneği olarak, Hamburg'lu resim öğretmeni Carl Götze tarafından düzenlenen “ Bir sanatçı olarak çocuk” adlı sergi (1898) gösterilebilir. 1901'deki Dresden Kongresinin konuşmacılarından olan Götze'nin resim dersleri, insanın sanatsal eğitimi ve insanın iki düşünme biçimi

hakkındaki görüşleri, bu yüzyılın hemen başında dile getirilmiş olmaları bakımından ilginçtir:

1. Resim dersi, her okulun ana derslerindendir.
2. Her öğrenci, doğayı ve kendi çevresindeki nesneleri biçim ve renkleriyle bağımsızca gözlemlemeyi, gözlemlerini yalın, açık seçik ortaya koymayı öğrenmelidir.
3. Her öğretmen resim çizebilmeli ve geliştirmiş olduğu sanat görüşü yanında, güçlü sanatsal ilgileri de bulunmalıdır (Götze, 1983).

Bu istekleri belirten Götze, sanat eğitimi anlayışını da şöyle belirtmektedir: “Resim çizimi ve form vermede önemli olan, sanat yoluyla eğitimidir, sanat eğitim için değildir”.

Götze sanat eğitimi bağlamı içinde, iki tür düşünme biçiminden söz eder. Bunlardan biri “atalarımızın canlı, görünüşsel düşünme biçimi, eşya ve nesneleri bizim dışımızdaki canlı ilişkileri içinde düşünme, iç görüye, sezgiye dayalı somut ve dolaysız düşünme; sanatı yaratan ve ileten düşünme” olarak tanımlarken, diğeri “soyut düşünme, şey’leri kendi için, çevre ve ilişkilerinden ayrı bağımsız olarak düşünme; yaşamın diğer öğeleriyle bağ kurmaksızın, eşyalar hakkında bilgisel ve kavramsal bilme” olarak tanımlamaktadır (Götze, 1983).

Götze zamanına göre oldukça tartışmasız ve nesnel bir biçimde “bilimsel ve sanatsal zihinsellik arasındaki çatışma ve karşıtlık” tan söz etmekte ve bunun büyük bir olasılıkla Rönesans’tan bu yana var olan bir bilimselleştirme eğiliminden kaynaklandığını belirtmektedir (San, 1983).

Sanatın özel yanını vurgulamış olan Götze, çocuktaki yaratıcı gücün kişisel ifade biçimlerinin savunucusu olarak yalnız sanat derslerini değil, eğitimin bir çok dalını da etkilemişti. Böylece çocuktaki yaratıcılığın ön plana çıkarıldığı, özellikle özendirildiği, pek çok alanda çocuktan çıkarak yol alındığı, yetilerin geliştirilmesine, özgürce canlandırılmasına ve zihinsel bağımsızlığın uyarılmasına yöneldiği bir dönem başlamış oldu. Götze eğitim reformcusu, denetmen ve pek çok örgütün (Okulda Reform Birliği,

Sanatsal Eğitimin Geliştirilmesi Derneği vb.) başı olarak bu akımın öncüsü olmuştur (Ozinga, 1971).

Nitekim 1937 Paris Kongresinde, uluslararası kabul gören eğitsel ve ruhbilimsel gerekliliklere resim öğretmenleri bağlı kaldılar. Kongreden sonra birçok yayından çizimin çocuğa özgü biçimini kavrama ortaya çıktı.

Çizimin çocuksu biçiminden yola çıkan ve üzerinde eğitsel ve psikolojik bir yöntem kuran sanat eğitimcilerinin en önemlilerinden birisi Viyana'lı Profesör Cizek'tir (1865-1946). Cizek, Plastik Sanatlar Akademisinde öğrenciyken, 5 ve 7 yaşlarında çocukları olan bir ailenin yanında kalıyordu. O odasında çalışırken, çocuklar ve arkadaşları ondan çizim gereçleri istiyor, büyük kağıtlara resimler yapıyorlardı. Çizilen, köpekler, kuşlar, köprüler, trenler, insanların ifade biçimi, Cizek'e çekici geldi. O, yaratıcılığa varmak için çocukların, güçlerini dolaysız geliştirmelerinin gerektiğini savundu. Çocukların yaratıcı gücünün başlangıcında almaları gereken resim derslerinin yanlış yürütüldüğüne inandı. Hocası Prof. Rumpler, onun görüşünü paylaşmakla beraber, uzlaşmış kurallara bağlı kalınması görüşünü savundu.

Cizek'in araştırmaları ve çalışmaları, sanatçı ya da usta eğitmek ya da güzel tasarımlar yapan ve usta tekniklerle olay yaratan insanlara yönelik değildi. O yalnızca, "Çocuğa, onun doğal, ona tanrıca verilmiş güçlerine göre planlamayı öğretmek" istiyordu. Buna zorlama ya da iradeyle ulaşmak istemiyordu (San 1983).

1895'te Cizek Viyana'da serbest çocuk resimlerinin ilk sergisini açtı. İzleyiciler, hayran kalmışlardı. O zamana dek, değersiz görülen bir olguya bakışlarını çevirmişlerdi.

1903 yılında Cizek resim dersi danışmanlığına atandı. Bakanlığa tüm Avusturya okullarındaki serbest resim dersinin uygulanması için bir öneri sundu. 1908'den sonra dünyanın birçok kentlerinde, Cizek'in öğrencilerinin çalışmaları sergilendi. O'na göre her çocuk kendine özgü yaratıcı bir güçtür.

“Cizek, serbest yaratıcı resmin ve düşgücü çiziminin düşünsel babasıdır” görüşü çok sayıda sanat eğitimcisi tarafından kabul edilir.

Cizek’in önerdiği, çocuğu tamamen özgür bırakarak yeterli alıştırma olmaksızın yaptırılan resim derslerinin sonucu, belirli bir aksaklık ortaya çıktı.Çünkü teknik beceri, çocuğun ruhsal gelişimine ayak uyduramadı.

Çocuk düşünsel gelişimini sürdürdüğü için, onun ifade gücünde büyük aşamalar doğuyor; ortaya koymak istediğı şey, giderek büyüyen karmaşık alanları ve konuları içeriyordu. Bu nedenle el becerilerinin gelişimi, gelişen yetilerine paralel gitmeliydi.Aksi halde bir süre sonra çizgiyle, renkle yansıtmak istediğı şeyi artık ifade edemeyecekti. İstediğini yapamamış olması ise beceriksizlik; çocuğun ulaşmak istediğı şeyin gerisinde kalması demekti. Sonuç olarak çocuk, çizim çalışmalarından zevk alamayacak, şaşkınlaşacak, cesaretini yitirecekti. Bu nedenle, ona yalnızca düşüncelerini gerçekleştirmek ve coşkulu çabalarını desteklemek için teknik yardım gerekliydi (Ozinga, 1971).

Bu sakıncaları ortadan kaldıran yeni gelişmelere yine Cizek önyak oldu. Çocukların yaratıcı yetilerini geliştirmek için belirli ölçüde özgürlük veriyor, bununla beraber disipline edilmiş çizim, teknik alıştırmalara da dikkat ediyordu. Bu çizimde özgür, ama sonuçta doğru gelişen çocuğun resimleme gücü, kendiliğinden düşünsel gelişmeyle uyum sağlıyor, teknik gerileme göstermesinin önüne geçiliyordu (Ozinga, 1971).

1907 uluslararası Paris Kongresinde Cizek’le birlikte, öğrencisi Richard Rothe’de 2.Dünya Savaşı’nın son yıllarında tanınmaya ve sanat eğitimine ilişkin yapıtlarıyla ilgi görmeye başladı. Rothe’nin yöntemi, ilk kez çocuğun ruhsal dünyasına ve sergileme yeteneğinin gelişimi üzerine bilimsel araştırmaya dayanıyordu. O, bunun üzerine tüm ayrıntılara kadar işlenmiş, eğitimsel bir açıklama getiriyordu. Rothe’nin ilkesi: Düşünsel çizimle başlayarak,yavaş yavaş doğa çizimine yöneltme idi (Ozinga, 1971).

Aristoteles’ten bugüne dek sanat eğitimi adına yapılanlar ve katedilen yolun uzunluğu kuşkusuz tartışılmaz. Ancak sanat eğitiminin tartışıldığı yetilerin ele alınış

biçimi sürekli bir gelişim göstermektedir. Bugün çağdaş olarak nitelendirdiğimiz yöntemlerin yakın gelecekte çağdışı nitelik kazanması olasıdır. Bu nedenle sanat eğitimi alanı sürekli araştırma gerektiren bir alandır. Yöntemlerin sık sık kontrol edilmesi de zorunludur.

1.4. Sanat Eğitiminin İçeriği

Toplumların çağdaş uygarlık düzeyine erişmesinde ve yücelmesinde bütün dallarıyla güzel sanatların önemli ve vazgeçilmez bir rol oynadığı sanat kültür adamları ve pek çok eğitimci tarafından kabul edilmiş bir gerçektir. Bir milletin kalkınmasında bilim ve teknik kadar, kültür ve sanata, yaratıcı ve idealist insanlara da gereksinim vardır.

Genel eğitim süreci içerisinde yer alan sanat eğitiminin konuları geçmiş ve şimdiki zamanı kapsamakta, genel olarak sanat, sanatsal yaratma, sanat tarihi gibi konularda ve müzik, resim, tiyatro gibi özel alanlarda, kuramsal bilgi aktarımı ile, uygulamaları ve kılgsal (uygulamalı) çalışmalar bir arada yer almaktadır (M.E.B., 1983).

Bu durumda, sanat eğitiminde ders ve çalışmalar güzel sanatların şu dallarını içerir yada içerebilir: Resim, çizim, grafik, yontu, mimarlık, kullanım sanatları diyebileceğimiz çömlekçilik, dokuma, sepet örme, dekoratif ve el sanatları; endüstriyel sanatlar, afiş, fotoğrafçılık, film gibi görsel iletişim alanları. Bu görsel ve plastik sanat dalları yanında işitsel alanlar da sanat eğitiminin kapsamı içerisine girmektedir. Yazın (edebiyat) ve müziğin yanı sıra tiyatro, opera, bale ve sinema gibi sahne ve gösteri sanatları ile televizyonu, bir başka deyişle basın, yayın ve kitle iletişim araçlarının ve özellikle görsel işitsel olarak sanat ve estetikle ilgili alanlarını içine almaktadır. Sanat eğitimi tüm bu konu ve dallarla ilgilenir, bunlar hakkında bilgi verir, bunlar üzerinde durur ve tartışır (M.E.B., 1983).

Sanat eğitimi, çok boyutlu ve çok yönlü bir disiplin olarak, pek çok yan bilim dalı ve alanlardan yararlanma, gereç, malzeme ve bilgi alma durumundadır. Dolaysız ilgi alanları, sanat bilimi, sanat tarihi, sanat eleştirisi, sanat kuramları ve sanat eğitimidir. Dolaylı olarak, felsefe, psikoloji, tarih ve sosyolojiden yararlanır. Bu listeye eklenecek başka dal ve alanlar da vardır. Sanat felsefesi, sanat psikolojisi, ikonografi, halk

sanatları, el sanatları, sanat coğrafyası, sanat topoğrafyası ve doğal olarak estetik ve estetik tarihi; sibernetik gibi bir alan doğal beri, sanat bilimini kurcalayan, ona başka bir boyut katan bildirişim (enformasyon) kuramı ve bildirişim estetiği gibi (San, 1982).

Ders içi sanatsal yaratıcı etkinlikler ise, özellikle plastik sanat eğitimcisinin yönlendirmesinde şu çalışma alanlarında ortaya konulmaktadır: Çizgi çalışmaları, renk çalışmaları, form çalışmaları. Bu çalışmalar içerisine, çeşitli malzemelerle yapılmış iş çalışmaları, çeşitli malzemeler ile modelaj çalışmaları, örgü ve dokuma çalışmaları, kukla ve gölge oyunları inşa çalışmaları, temel sanat bilgileri ve sanat eserlerini inceleme vb. etkinlik ve uğraşlar da girer.

Örgün eğitim içinde yer alan sanat eğitimi çocuk ve ergenin, izlenim, algılama, gözlem, araştırma, bellek, çağrışım, imgelem, biliş, buluş, bilgi, düşünme, usa vurma değerlendirme gibi, duyu ve duyumlardan başlayarak tüm duygusal ve düşünsel süreçlerini çalıştırarak, görsel ve gözel (optik) alanlarda madde ile yapıcı-kuramcı iletişim ilişkilerine girmesi yeni düzenlemeler, biçimlendirmelerle birtakım formlara ulaşması süreçlerinden oluşur. Yaşama, tanıma, değerlendirme bu karmaşık etkinlikler sürecinin ağırlıklı bileşenleridir. Temel sanat eğitimi süreçleri olan gözlem, araştırma, bulma, uygulama, deneme, denetleme ve sonuçlandırma bilimsel araştırmaların süreçleriyle hemen hemen aynı olmaları bakımından, çocuk ve genci çağımızın bilim ve teknolojik dünyasına hazırlar, özel kişisel yeteneklerini geliştirme olanağı sağlar (San, 1983).

1.5. Türkiye’de Sanat Eğitiminin İlke Ve Amaçları

Sanat eğitimi dersi, öğrencilerin genel eğitimi içinde ve diğer derslerin yanında yer almaktadır.

T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Milli Eğitim Yüksek Danışma Kurulu 1982 yılında hazırladığı Türkiye’de Güzel Sanatlar Eğitimi Çalışma Grubun Raporunda sanat eğitiminin ilke ve amaçlarını şu yedi ana başlık altında saptamıştır:

1. Sanatın insan yaşamındaki yerinin algılanması,

2. Yaşantı zenginliği, deneyimler, kişilik gelişimi ve sosyalleşme,
3. Güzeli ,iyiyi arama, çevreyi değerlendirme,
4. Çok yönlü ve açık fikirli yetiştirme,
5. Çağına uyum sağlama, disiplinler arası etkileşimi fark etme,
6. Duygu dengesi,
7. Kendi kültür değerlerini tanıma.

Tebliğler dergisinde yayımlanan 96 karar sayılı ve 19.3.1971 tarihli “Ortaokullarda Sanat ve İş Eğitimi” programında amaçlar ise şöyle sıralanmaktadır:

1. Sanat ve iş eğitimi çalışmalarını yoluyla öğrencileri yaratıcı birer kişi olarak içinde yaşadıkları topluma hizmet edecek hale getirmek.

Bunun için eğitilecek kişinin kendine ve topluma yararlı olabilmesi için hangi alanda olursa olsun yaptığı çalışmalarda kendinden birşeyler katabilen kişi olarak yetişmesi gerekir. Bu ancak onun yaratıcı gücünün gelişmesiyle mümkündür.

2. Öğrencilerin yaratıcı güçlerini ortaya koyarak, gördüklerini, düşündüklerini, hissettiklerini fikir ve heyecanlarını bir işte gerçekleştirmelerini sağlayarak onları bütünlüğe götürmek.

Bir ülkenin sanat eserleri o ülkenin uygarlık seviyesini gösterir.Bu da ancak sanatçıların gerçek yaratıcılıklarıyla mümkündür. Her öğrencinin sanatçı olması mümkün değildir, ancak sanatçı olacakları bulup çıkarmak, diğerlerini de bu alanda anlayışlı birer kişi olarak yetiştirmek sanat ve iş dersinin amacıdır.

3. Öğrencilerin çok çeşitli malzeme ve teknik olanaklardan faydalanarak, kendi kendilerini rahat ve serbest olarak ifade etmelerini sağlamak. Aynı zamanda çeşitli alanlara karşı ilgi ve yeteneklerini tanımak.

Sanat ve iş eğitimi dersi öğrenciye serbest ifade olanağı veren bir derstir. Bu ifade çeşitli malzeme ve teknikler aracılığı ile olur. Bu dersteki çalışmalar öğrenciyi,

düşüncesini, duygusunu, elini ve gözünü kullanarak bir ifadeye, bir bütünlüğe götürür.

Bunun için öğrenciler diğer derslerde öğrendiklerini bir işte gerçekleştirebilirler. Ancak bu gerçekleştirme işi sanat ve iş eğitimi dersini esas amacından uzaklaştırıp bir fizik ya da biyoloji vb. derslerin uygulaması haline gelmemelidir.

4. Çalışmalarında, kopye, taklit ve bayağılıktan uzak orijinal olanlarını sağlamak.

Günümüzde geçerli olan bilimsel ve teknolojik dünya, akla ve bilgiye yöneliktir. Öğrenci ezbere yöneltmemeli onun kendiliğinden birşeyler bulması, yeni birşeyler yaratması, yeni ve değişik bir düşünce ortaya çıkarması istenmelidir. Sürekli değişen dünyamıza uyum sağlanması amaçlanmalıdır.

5. Aleti, malzemeyi ve zamanı amaca göre en uygun şekilde kullanmasını öğretmek, onları fonksiyon, madde ve biçim prensiplerinden hareket ederek yaratıcı iş alanlarına yöneltmek.

Sanat ve iş eğitimi dersi bölgesel özelliklere göre uygulanması gereken bir derstir. Bu bölgesel özellikler, doğan şartlar ve malzeme olanakları şeklinde anlaşılmalıdır. Kalıplaşmış, yaratıcılıktan uzak, bölgesel bir el sanatının öğretilmesi, öğrencinin yetişmesi ve memleketin ilerleyebilmesinde yardım edebilmesi bakımından ona fazla bir şey kazandırmaz. Bu hiçbir zaman amaç değildir.

6. Sanat çalışmaları yoluyla öğrencilere yaptığı işten zevk duyma alışkanlığı, iş bitirme sorumluluğu kazandırmak.

Öğrenciler sanat ve iş yönünden eğitilirken aleti, malzemeyi ve zamanı amaca en uygun bir şekilde kullanmayı da öğreneceklerdir. Teknik yönden de yeterlilik ve beceri kazanacaklardır. Bütün bunların yanında dikkat, temizlik, düzen, hareketlerde uygunluk ve ekonomi anlayışı öğrencilere çalışmalar içinde dolaylı olarak verilecektir. Yukarıda

sayılan açıklamalar hiçbir zaman sanat ve iş eğitiminin amacı değildir. Ancak bunları bu dersin ve diğer derslerin amaçlarının gerçekleşmesinde araç olan yollardır.

7. Yakın çevredeki tarihi ve halk sanat eserlerini, kendi yaptıkları çalışmaları, çağdaş yerli ve (gerektiğinde) yabancı sanatçıların eserlerini inceleyerek onlarda güzeli görme, sevme ve estetik anlayışı kendi çevrelerine de uygulama alışkanlığını kazandırmak.

Böylece hem kendi toplumunda, hem diğer toplumların kültür-sanat varlıklarını bilen, kültürlü ve insancıl, hoşgörülü, çok yönlü düşünebilen kişi olmalarını sağlamaktadır.

1.6.Problem

Geçmiş dinler kadar eski olan sanatın, insanın kendi varlığıyla ilgili soruları yanıtlamada en etkili rolü oynadığı düşünülür. Bu nedenle gelişmiş ülkelere bakıldığında sanata ve sanat eğitime verilen önemin o ülkenin gelişimiyle doğrudan ilişkisi olduğu görülür. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Almanya ve Japonya, okullarda sanat eğitime önemli ölçüde yer veren ülkelerdir. Aynı ülkelerin savaştan büyük hasarla ve yenilgiyle çıkışlarına rağmen kısa sürede dünya devleri arasında yer almaları tesadüf değildir.

Sanat eğitiminin sanatçı ve sanatsever bireyler yetiştirmesinin yanında bir duyarlılık ve ahlak eğitimi olduğu gerçeği 20.yy. başlarında kurulan sanat eğitimi konusunda belli bir birikimi olan Bauhaus'un görüşüdür. Avrupa ülkeleri Bauhaus'la birlikte sanat eğitimi konusunda belli bir ivme kazanmışlardır. Ancak yeni dünya ülkeleri; 200 yıllık bir tarihi olmasına rağmen Amerika Birleşik Devletleri, bu konuda daha büyük atılım yapmıştır. Bilindiği gibi bugün sanatın merkezi, Newyork'tur. Bunun yanı sıra kapitalist ülke olmasına rağmen sosyal devlet anlayışıyla, hem ekonomik hem de sosyal bakımdan en gelişmiş birkaç ülkeden (Kanada, Fransa, İsveç) biri olan Kanada her alanda olduğu kadar sanat eğitiminde de model ülke konumunda olduğu gözlenmektedir.

Türkiye’de ise ne yazık ki eğitim, sorunlarının en çok olduğu bir alandır.Sanat eğitimi ise eğitim alanında sorunların çözüm getirilemediği bir bölümdür.Resim derslerinin okullarda hala sıra ile kutlanan önemli günler , bayram ve pazar yeri konuları işlenerek çözümlendiği sadece bir örnektir. Özünde amacı özgürlük, özgürleşme, duyarlılık ve estetik eğitimi olan sanat eğitimi sınırlı bir sanat eğitimi programıyla yürütülmekte, sanat eğitimcisi ise bu programa uymaya zorlanmakta, eğitimcinin yaratıcı yönünün ortaya çıkmasına engel olunmaktadır.Bu nedenle her yönüyle model bir ülke konumunda olan Kanada’daki eğitim sistemi içinde sanat eğitiminin işlerliği araştırılarak, sosyal ve ekonomik şartlar gözönünde bulundurularak Türkiye’deki sanat eğitim sisteminin çözümünde yararlı olacağı düşünülmektedir. Bu nedenle problem “Türkiye’de ve Kanada’daki ilköğretim okullarında sanat programları karşılaştırıldığında ortaya çıkan sonuç nedir?” sorusuna verilecek olan yanıtla çözülmeye çalışılacaktır.

1.7.Amaç

Bu araştırma ile Türkiye ve Kanada İlköğretim okullarındaki sanat eğitimi etkinliklerinin genel bir değerlendirmesi yapılmaya çalışılacaktır. Bu amaçla cevaplandırılacak soru sıralaması şöyle oluşturulmuştur:

1. Kanada ilköğretim okullarında sanat eğitimi ile programlanmış ders türünden etkinlikler nelerdir? Bu etkinlikler, hangi düzey , içerik ve özelliklere sahiptir?
2. Türkiye ilköğretim okullarında sanat eğitimi ile programlanmış ders türünden etkinlikler nelerdir? Bu etkinlikler hangi düzey,içerik ve özelliklere sahiptir?
3. Türkiye ve Kanada ilköğretim okullarındaki sanat eğitimi programlarında kazandırılmak istenen yeterlilikler nelerdir?
4. Türkiye ve Kanada ilköğretim okullarının sanat eğitimi programı nasıldır?

1.8.Önem

Bu araştırma ile toplanacak verilerin;

1. Sanat eğitimini güncelleştirip, üzerinde tartışma ve yeni tartışma olanakları yaratacağı,
2. Mevcut etkinlikler hakkında daha gerçekçi değerlendirmelerin yapılmasına yararlı olacağı,

3. Program değerlendirme ve geliştirme çalışmalarında burada belirlenecek ayrıntılı araştırma yeterliliklerinden yararlanılabileceği bir ortam sağlayacağı umulmaktadır.

1.9. Varsayımlar

Bu çalışmada aşağıdaki varsayımlardan hareket edilecektir:

Sanat eğitimi etkinlikleri:

1. Program ve yönetmelik türü belgelerden anlaşılabilir.
2. Kuramsal düşüncelere ek olarak sanat eğitimcileri ve bu konudaki uzmanların görüşleriyle değerlendirilebilir.
3. Sanat eğitimi bireysel ve toplumsal gelişmeyi önemli önemli ölçüde etkileyen bir değişkendir.

1.10.Sınırlılıklar

1. Bu araştırma ile ilgili sanat eğitimi etkinlikleri okullardaki resim-iş, iş eğitimi, el sanatları dersleri ile sınırlıdır.
2. Araştırma Kanada'nın Ontario Eyaleti sanat eğitimi programı ve Toronto'daki belli bir düzeye erişmiş üç ilköğretim okulu ve Türkiye'de Milli Eğitim Bakanlığı ilköğretim okulları sanat eğitimi programı ile sınırlıdır.

1.11. Tanımlar

Eğitim:

İnsanlarda sosyal hayata ve çağa uygun tutum ve davranış değişikliği sağlamaktır.

Sanat:

Bir duygunun, bir tasarımın veya güzelliğin ifadesinde kullanılan metotların tümü ve bu metotlar sonucunda ulaşılan üstün yaratıcılık gücüdür,

Sanat Eğitimi:

Sanat eğitimi bireylere yaratıcı, farklı bakış açısı kazandırmayı amaçlayan, bireyde estetik ve duyarlık yönünden belli bir düzeyi hedefleyen eğitimidir.

2.YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli

Araştırma tarama modelindendir.Araştırmada sanat eğitimi değişkeni varolan ve olması gereken şekliyle belirlenmeye ve sanat eğitimi ile kazandırılmak istenen davranışlar saptanmaya çalışılacaktır.

2.2.Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni belli bir gelişmişlik düzeyine erişmiş bir ülke olan Kanada ve Türkiye'deki ilköğretim okullarındaki sanat eğitimi programlarıdır.Araştırmanın örneklemini ise Kanada ve Türkiye'deki belli bir gelişmişlik düzeyindeki ilköğretim okullarıdır

2.3. Veriler ve Toplanması

Araştırmada programlara ilişkin varolan durumu belirleyen olgusal veriler ile kaynak grupların genel değerlendirme ve aranan sanatsal yeterliliklere ilişkin görüşler toplanmış, gözlemler rapor edilmiştir.

Sanat eğitiminin tanımı, sanat eğitiminin önemi ve gerekliliği, sanat eğitiminin kısa tarihi, içeriği evrensel boyutta ele alınarak, Türkiye'de sanat eğitiminin ilke ve amaçları ele alınmıştır. Sırasıyla Kanada ilköğretim okulları sanat eğitimi programı ve Türkiye sanat eğitimi programı ele alınarak, bu veriler ışığında Türkiye'de daha nitelikli bir sanat eğitiminin nasıl olabileceği sorusuna yanıt bulmaya çalışılmıştır.

Programlar sadece ilköğretim düzeyinde ele alınarak , sanat eğitimi kapsamına giren derslerin adları, sayıları, düzeyleri zorunlu ya da seçmeli oluşları, haftalık ders saatleri, içerikleri, genel ve özel amaçlarının yanısıra planlama ve ölçme değerlendirme metotları üzerinde durulmuştur.

Kanada ve Türkiye Milli Eğitim Bakanlığı sanat eğitimi programları raporda sunulmuş, Türkiye'deki sanat eğitimi dersleri birebir gözlemlenerek veriler elde edilmiştir.

2.4. Verilerin Çözümü ve Yorumlanması

Program taramalarından elde edilen veriler, ders türü, süreleri, planlamaları, ölçme değerlendirme metotları vb. yönleriyle sunulduktan sonra Kanada ve Türkiye ilköğretim okulları sanat eğitimi programları arasında karşılaştırmalar yapılmıştır.

Veriler üzerinde, ilköğretimin beş ve sonraki üç yıllık sanat eğitimi programları karşılaştırılarak çözümlenmeler yapılmış, sınıflar arası uygulamalardaki aşamalar gözönünde bulundurularak karşılaştırmalar yapılmıştır.

3.BULGULAR VE YORUM

3.1. Kanada İlköğretim Okullarında Sanat Eğitimi

3.1.1. Öğrencilerin Bir Yıllık Eğitim Planı (www.edu.gov.on.ca/eng/general/elemsec/aep/planning.html)

Ontario Eyaleti eğitim sistemine göre okullarda planlama işi öncelikle rehber öğretmenin sorumluluğundadır. Rehber öğretmenlerden sonra danışmanlar bu sorumluluğu alır öğrenci ile sık sık bir araya gelerek gelecekteki hedefleri belirler.

Rehber öğretmenlerin üç temel görevleri vardır:

1. Öğrencilere yıllık eğitim planlarını hazırlamada yardımcı olmak,
2. Öğrencilerin akademik gelişimlerini düzenli bir şekilde ilkel olarak izlemek,
3. Velilerin okulla iletişim kurmalarında anahtar rolü oynamak

Öğrenciler eğitimleri ile ilgili kararlarını nasıl alacaklarını öğrenmeleri için yıllık eğitim planı hazırlarlar. Öğrenciler rehber öğretmenlerin yardımıyla amaçlarını nasıl belirleyeceklerini ve bu amaçlara ulaşmak için nasıl ilerleyeceklerini öğrenecekler. Bu plan onlara kariyer ve eğitsel fırsatlar, ders dışı etkinlikler, önderlik becerileri ve halkla ilişkileri içeren etkinliklerde olduğu kadar, akademik anlamda da başarıya odaklanmalarında yardımcı olacaktır. Bunlar öğrencilerin ortaöğretim sonrası hedeflerine karar verme (üniversite, kolej, iş alanları) konusunda da yardımcı olacaktır. Öğrenciler yıllık eğitim planlarını her okul yılı 7. sınıftan 12. sınıfa kadar tamamlarlar. 7-11. sınıflar arasında rehber öğretmenleriyle, 7-12. sınıfta danışman öğretmenleriyle çalışırlar.Sınıf atladıkça geliştiklerinden, ihtiyaçları da yıldan yıla değişecektir. Yıllık eğitim planlarını hazırlamada öğrenciler aşağıdaki dört basamağı tamamlarlar:

1. Amaç belirleme ve uygulama planı,
2. Gelişimlerin gözden geçirme ve planı yenileme,
3. Gelecek yıla hazırlama,
4. Yıl sonu incelemesi yapma.

Okul başarısı, eğitim ve iş için gelecekteki olanaklarla yakından ilişkilidir. Genç insanların kendi hayatları için neler istedikleri, neleri başarabilecekleri ve amaçlarına nasıl ulaşabilecekleri konusunda teşvik edilmeye ihtiyaçları vardır.Ortaöğretim

kariyerlerini planlayarak zaman geçirmek, öğrenme yaşantılarından sorumlu hale gelmelerinde onları cesaretlendirir.

Yıllık eğitim formlarının öğrenci velisi tarafından imzalanması gerekmektedir.

Öğretmenler yıllık çalışma planlarını eyalete bağlı eğitim bakanlığının yönergesinin dışına çıkmamak kaydı ile okulun ve çevrenin şartları gözönünde bulundurularak, okul müdürü ve zümre öğretmenleri ile işbirliği içinde kendileri hazırlarlar. Her öğretmenin planı kendine özgüdür.

Ontario eğitim sisteminde programlar her branş için detaylı bir şekilde ele alınmıştır. Okulda okutulacak dersler, haftalık ders saatleri genel programın dışına çıkmamak kaydı ile her okula göre farklılıklar gösterebilmektedir.

Aşağıda Toronto Dublin Heights Elementary School'un (Dublin Heights İlköğretim Okulu) 1999-2000 yılı haftalık ders programı, ders saatleri ile birlikte verilmiştir. Her ders 30 dakikadır. Tenefüsler her üç ve iki dersten sonradır.

Tablo 1: Dublin Heights İlköğretim Okulu Haftalık Ders Programı

DERSLER	SINIFLAR							
	1	2	3	4	5	6	7	8
Language Experience(dilbilgisi)	3							
Morning Exercices(sabah egzersizi)	5							
Spelling Test (heceleme testi)	1							
Spelling (heceleme)	2							
Language Poetry (dilbilgisi-şiiir)	4							
Computer (bilgisayar)	2	1	1	2	2			
Language Theme (ingilizce dilbilgisi)	4	15	5	8	15			
Phys.Ed.(beden eğitimi)	3	2	3	3	2	3		
Visual Arts (görsel sanatlar)	2	3	2	2	2	2	2	2
Music (müzik)	1		2	2	2	2	2	2
Show, Tell (anlat bakalım)	5							
Social Studies Science(sosyal bilgiler)	4	4	3	6	10			
Sciences (bilim)		6	2			3	3	3
Library(kütüphane)	2	3	2	2	1			
Maths (matematik)	8	11	10	9	10			
Journal (günlük)	3	2						
Reading (okuma)			2	2				
History (tarih)			1	2				
French (fransızca)			3	4	3	4	4	4
Grammar (gramer)			3					
Staff Advisory (rehberlik)						5	5	5
Design and Technology (el sanatları teknik)						2	2	2
Bell Work (günlük veya el yazısı)			1	5				
Core(matematik,ingilizce,coğrafya,tarih)						14	14	14
Procens Writing (yazı)			3					
Reading (okuma)		3	10	4				
Drama/Dance (drama/dans)	1			1	2	2	2	2

Kaynak: Dublin Heights Elementary School'dan elde edilmiştir.

Tablo 2: Türkiye İlköğretim Okulu Haftalık Ders Programı

DERSLER	SINIFLAR							
	1	2	3	4	5	6	7	8
Türkçe	12	12	12	6	6	5	5	5
Matematik	4	4	4	4	4	4	4	4
Hayat Bilgisi	5	5	5	-	-	-	-	-
Fen Bilgisi	-	-	-	3	3	3	3	3
Sosyal Bilgiler	-	-	-	3	3	3	3	-
Vatandaşlık ve İnsan Hakları Eğitimi	-	-	-	-	-	-	1	1
T.c. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük	-	-	-	-	-	-	-	2
Yabancı Dil	-	-	-	2	2	4	4	4
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	-	-	-	2	2	2	2	2
Resim-iş	2	2	2	1	1	1	1	1
Müzik	2	2	2	1	1	1	1	1
Beden Eğitimi	2	2	2	2	2	1	1	1
İş Eğitimi	-	-	-	2	2	3	3	3
Trafik ve İlk Yardım Eğitimi	-	-	-	-	-	1	-	1
Bireysel ve Toplu Etkinlik	3	3	3	-	-	-	-	-
Seçmeli Dersler	-	-	-	4	4	3	3	3

Kaynak: M.E.B. Tebliğler Dergisi, cilt 46, Sayı: 2148, s.379.

Kanada ilköğretim okulları haftalık ders programlarındaki derslerin Türkiye'deki ilköğretim okulları haftalık ders programlarına oranla daha detaylı oluşu ve sanat derslerinin daha fazla oluşu dikkati çekmektedir. Türkiye'de resim dersleri, ilköğretim programında toplam 11 saattir, oysa Kanada ilköğretim programında resim dersleri (görsel sanatlar) toplam 17 saattir. Ayrıca Türkiye ilköğretim programında, Kanada ilköğretim programında olduğu gibi sanatla ilgili dersler sadece resim ve müzik dersleriyle sınırlı değildir. Bu derslerin yanında drama ve dans ve el sanatları gibi derslerin oluşu, programın ne derece zengin olduğunun göstergesidir. Kanada'da sanatla ilgili ders toplamı 46'dır. Türkiye'de ise bu dersler toplam 35 saatle sınırlıdır. Her sınıfa özgü derslerin dağılımı ve içeriği yaş gruplarının dikkate alındığının göstergesidir.

3.1.2 Kanada Ontario Eyaleti Sanat Eğitimi Programı

1998 Sanat programı, yaşam boyu eğitimi sadece öğrencilere değil ebeveynlere de sağlayarak eğitimdeki ilginin gelişmesine yardımcı olmak amacıyla hazırlanmıştır. Programa göre öğretmenler uygun öğretim teknikleri geliştirmekle sorumludurlar.

Öğrencilerin diğer öğrencilerle birlikte çalışma becerisi kazanmaları ve uygulama yapmaları önemlidir. Öğrenciler sanatı günlük yaşamlarının parçası olarak anlama ve araştırma yollarını sınıf dışında geliştirmek ve zenginleştirmek için olanaklar yakalayabilmelidirler.

3.1.2.1. Beklentiler Ve Başarı Düzeyleri (www.edu.gov.on.ca)

Ontario 1-8 sınıflar, 1998 sanat programının iki ögesi vardır. Bunlar beklentiler ve başarı düzeyleridir. Her bir sınıf için tanımlanan beklentiler öğrencilerden sınıf çalışmalarında, testlerde ve başarılarının değerlendirildiği çeşitli diğer etkinliklerde kendilerini geliştirmeleri ve göstermeleridir. Öğretmenler profesyonel yargılarına hangi eğitsel yöntemin tanımlanan beklentilerde teşvik edici, en iyi öğrenimi vereceğine karar vermek için kullanacaklardır. Öğretmenler bu kararlarını öğrenci ihtiyaçlarına, kullanılabilir kaynaklara ve iyi bir öğrenim, güçlü bireysel değerler ve öğrenim alanındaki konu ve genel öğrenmeye doğru olumlu bir tavır oluşturması bilinciyle temellendireceklerdir. Tüm öğrencilerin hedefi olan yüksek başarıya ulaşılması için öğretmen, öğrenci ve ebeveynlerin birlikte çalışması beklenmektedir. Her sınıf için tanımlanan “ Belirli Beklentiler “ üç ana başlık altında toplanır, bunlar:

1. Öge Bilgisi
2. Yaratıcı Çalışma
3. Eleştirel Düşünce’dir.

Bu düzenleme, bu gruptan herhangi birinin diğerlerinden bağımsız olarak başarılılabileceği anlamını içermez. Bu başlıklar sadece öğretmenin öğrenciler için yaptığı planda bir takım bilgi becerilere odaklaşmasına yardımcı olmak için kullanılır.

Başarı düzeyleri, verilen notları, eyalet programı beklentilerine göre dört farklı şekilde derecelendirilmesinin kısa bir tanımıdır.

Bu tanımlamalar harfle, not verme, yüzdelik işaretler gibi değerlendirmede kullanılabilecek göstergelerdir. Sanat alanındaki başarı düzeyleri dört kategoriye odaklanmıştır.

- Kavramların anlaşılması
- Eleştirel analiz ve değerlendirme
- Uygulama ve yaratıcı çalışma
- İletişim

Öğretmenler ebeveynlere rapor verirken, öğrencilerle konuşurken, beklentileri, amaçları başarımları için neyin gerekli olduğunu buna göre tartışabilirler. Eyalet standardı düzey 3, eyalet beklentilerinin yüksek düzeydeki başarısını tanıtmaktadır. 3.düzeyde bir öğrencisi olan ebeveyn, çocuğun gelecek sınıftaki çalışmalara hazır olabileceğinden emin olabilir. Düzey 1 standart alanın çok altına düşen başarıyı gösterir. Düzey 2 başarıya yakın standardı, düzey 4 standartların üstünde bir başarıyı gösterir. Örneğin; bazı beceri, kavram ve öğretilen tekniklere başvurulabilen, seyrek olarak eksiksiz uygulama ve yaratım yapan alet, donanım, materyalleri yardımıyla kullanan ve güvenlik prosedürlerine bazen dikkat eden bir öğrenci uygulama ve yaratıcı çalışma kategorisine göre düzey 2 başarısında tanımlanır.

3.1.2.1.1. Başarı Düzeyleri (www.edu.gov.on.ca)

Takip eden tablo, sanatlardaki dört başarı alanını tanıtır. Kavramların anlaşılması, eleştirel analiz ve değerlendirme, uygulama ve yaratıcı çalışma, iletişim. Bu dört kategoriden her biri için dört başarı düzeyi vardır. Bu düzeylerde öğretmenin öğrencileri değerlendirirken temel aldığı başarı düzeylerinin kısa bir betimlemesini içerir. Öğretmenler bu tanımlamaları öğrencilerin bilgi, beceri ve beklentilerinden uygun bir kategori içerisinde başarıp başaramadıklarını ölçmek için kullanırlar. Örneğin, görsel sanatlar alanında 6. sınıftaki bir öğrencide beklenen çizginin nasıl kullanılabileceğini tarif etmek olsun. Öğrenci eğer tam ve doğru bir yanıt verirse bu öğrencinin kavramları anlama kategorisinde yani 3. düzeyde olduğu anlamına gelir.

Tablo 3 : Başarı düzeyleri: 1-8 Sınıflar

Bilgi ve Beceriler	Düzy 1	Düzy 2	Düzy 3	Düzy 4
Kavramların Anlaşılması	-Kavramların azını anladığını gösterir. -Anladığı kavramları nadiren açıklar	-Bazı kavramları anladığını gösterir -Bazen tam açıklamalar yapar	-Kavramların bir kısmını anladığını gösterir -Genellikle tam ya da tama yakın açıklamalar yapar	-Tüm kavramları anladığını gösterir -Daima kusursuz açıklamalar yapar
Eleştirel Analiz ve Değerlendirme	-Sanat çalışmalarını sadece yardımla analiz eder ve yorumlar. -Sınırlı kavramların analizlerini yapar fikirlerini destekleyecek kanıtlar sunamaz	-Sıkça yardımla analiz eder ve yorumlar -Bir parça analiz yapar ve fikirlerini biraz destekleyen kanıtlar sunar.	-Sadece arada bir yardımla analiz yapar ve yorumlar -tüm analizleri yapar ve fikirlerini destekleyen yeterli kanıtlar sunar.	-Az bir yardımla ya da yardımsız analiz ve yorumlar yapar. -Kusursuz analizler yapar ve fikirlerini destekleyen zekice kanıtlar sunar.
Uygulama ve Yaratıcı Çalışma*	-Beceri kavram ve teknik düşüncelere az başvurur. Tamamlanmamış ve sınırlı yollarla uygulama yapar -Aletleri, sadece yardımla kullanır -Güvenlik kurallarının nadiren farkında olduğunu gösterir.	-Bazı becerilere,kavramlara ve teknik düşüncelere yer verir. -Aralıklı olarak uygulama yapar ve yaratır. -Sıkça yardımla alet, donatı, materyalleri kullanır. -Güvenlik prosedürlerinin bazen farkında olduğunu gösterir.	-Beceri kavram ve teknik düşüncelere çoğunlukla başvurur. -Genellikle eksiksiz taratır ve donatır. -Genellikle güvenlik prosedürlerinin farkında olduğunu gösterir.	-Tüm beceri,kavram ve teknik düşüncelere başvurur. -Sürekli uygular ve yetkin çalışmalar yaratır. -Çok az yardımla ya da yardımsız alet,donatı ve materyalleri kullanır. -Güvenlik prosedürlerinin sürekli farkında olduğunu gösterir
İletişim	-Açık ve doğru şekilde nadiren iletişim kurar. -Uygun sembolleri ve terminolojiyi nadiren kullanır. -iletişimi sınırlıdır	-Bazen açı ve doğru şekilde iletişim kurar. -Uygun sembolleri ve terminolojiyi kullanır -Seyrek iletişim kurar	-Genellikle açık doğru bir şekilde iletişim kurar. -Genellikle uygun sembolleri ve terminolojiyi kullanır. -genellikle eksiksiz iletişim kurar.	-Sürekli doğru ve açık iletişim kurar. -Sürekli uygun sembolleri ve terminolojiyi kullanır. -Sürekli kusursuz iletişim kurar.

Kaynak: Ontorio Ministry Of Education, The Arts, s.3,1998

*Başarı düzeyleri ne olursa olsun tüm öğrenciler alet, donatı ve materyallerin güvenli kullanımı için temel eğitim almalıdır.

Doğal olarak öğrencinin başarı düzeyini karar verirken öğretmen birden çok tanımlamaya başvuracaktır. Düzey 3 için verilen karakterler, sınıf standartlarındaki başarı düzeyini gösterecektir. Herhangi bir sınıfta sanat çalışmalarında 3. düzeyde olan bir öğrenci aşağıdaki gibi tanımlanabilir.

Öğrenci kavramların çoğunu anlar. Genellikle tam ya da tama yakın açıklamalar yapar. Sanat eserlerini öğretmenden aldığı yardımla analiz eder ve yorumlar. Tam analiz yapar ve fikirlerini yeterli kanıtlarla destekler. Öğrenci gereksinim duyulan beceri, kavram, pratik teknikler ve yaratıcı çalışmalara başvurur. Öğrenci alet, donanım, materyalleri az bir yardımla kusursuz kullanır ve güvenlik prosedürlerine özen gösterir. Öğrenciler genellikle açık, doğru ve kusursuz iletişim kurar ve genellikle uygun semboller ve terminolojiyi kullanır. Şemanın temel olarak sadece öğrencileri değerlendirmek için kullanılması istenilmesine rağmen, öğretmenler onu ilişkili diğer alanlarda da kullanmak isteyebilirler. Örneğin; öğretmenler bu şemayı ebeveynlere öğrenci çalışmalarını örneklerindeki düzey farklılıklarını gösterirken rehber olarak kullanabilirler.

3.1.2.1.2. Beklentiler (www.edu.gov.on.ca)

Sanat programı, beklentileri, sanat öğrenimindeki üç temel alanla bağlantılı üç ihtisasla düzenlenmiştir. Müzik, görsel sanatlar, drama ve dans. Sanat programları için beklentilerde özetlenen bilgi ve beceriler zorunludur. Tüm sınıflardaki programlar, sanat eserlerinin değerlendirilmesi kadar, çeşitli sanatlarda pratik yaratıcı etkinliklerde bir dizi becerinin geliştirilmesi için düzenlenmiştir.

Sanat eğitimi, öğrencilerin zihinsel, toplumsal, fiziksel gelişimleri için gereklidir. Görsel sanatlar, drama ve dans, müzik çalışmaları esnasında öğrenciler sadece yaratıcı ve eleştirel düşünmeyi değil aynı zamanda bireysel ve grup içersinde beraber çalışmayı öğreneceklerdir. Bununla birlikte yaratıcı ve pratik çalışmalar öğrencilerin kendilerini sözlü ve sözsüz ifade etmelerini destekler ve sonraki yaşamlarında haz duyabilecekleri zengin bir kaynak sağlarken, yeteneklerini keşfetmelerini ve geliştirmelerinde imkan tanıyabilir.

Sanat çalışmaları çeşitli yollarla öğrencinin ufkunu açar. Bu çalışmalar sırasında öğrenciler kendi sanat gereklerini ve diğer kültürleri öğrenirler. Çeşitli sanatsal alanlarda iletişim kurma yeteneklerini geliştirirlerken , sanatında duygu ve düşüncelerin iletiminde ve bildiriminde önemli bir alana hizmet sunduğunu anlamayı öğrenirler. Sanat alanındaki çalışmalarla, tarih, coğrafya, dil, kültür, insan etkileşimi alanlarıyla bağlantı kurmayı öğrenirler. Sanatı hem haz kaynağı hem de diğer kültürlerle iletişim kurma aracı olarak takdir etme şansını yakalarlar.Yine bir sanatın birçok yönden tek olmasına rağmen, aralarında benzerlikler olduğunu anlamayı öğrenirler. Örneğin ritim hepsi için anlam taşır.Bununla birlikte, öğrenciler insanların çeşitli sanat formlarının arasındaki ifadelerin benzerlikleri ve farklılıkları değerlendirmeyi öğrenirler.Programdaki sanat ve diğer çalışma alanlarında bağlantı kurabilen öğrenciler matematik ve resim arasındaki bağlantıyı görmeyi öğreneceklerdir. Örneğin; geometri ve resim arasındaki kompozisyon ilişkisini. Sanat alanındaki çalışmalarla teknolojik araştırmaları birlikte yürütebileceklerdir. Örneğin, müzik ve görsel sanatlarda bilgisayar kullanımı gibi.

3.1.2.2.Öğrenci Programlarını Planlama (www.edu.gov.on.ca)

Öğrenci programlarını planlarken öğretmen, öğrencilerin sanatsal ifadeleri değerlendirecek ve sanata yaratıcı bir şekilde katılmalarını sağlayacak temel bilgi ve beceriler geliştirmelerine yardımcı olmayı hedeflemelidir. Öğretmenler dersleri öğrencilerinin temel sanat elemanlarını öğrenmelerine yardımcı olacak şekilde düzenlemelidirler.

Özellikle ergen çocuklar için içerikteki özel amaçları ve belirli tekniklerin kullanımını sağlayan, bilgi ve becerilerin hem düzenli hem de düzensiz etkinliklerle kullanma ve geliştirme olanağını sağlayan dengeli bir programa sahip olması önemlidir.

Öğretmenler, öğrencilerin sanat alanındaki bilgi ve becerilerini öğrenimden deneyime dönüştürürken programın diğer alanlarıyla da bağlantı kurmaları yolunda araştırmaları teşvik edeceklerdir. Tarih dersi ile ilgili bir araştırma yaparken; örneğin çizim becerilerini yazılı raporlarda görsellik sağlanmasını artırmak için kullanabilirler. Öğretmenler öğrencilerine sanatın, günlük hayatın çeşitli alanlarında yer

aldığını, her gün dinledikleri müzikten, filmlerdeki bilgisayar animasyonlarına kadar hayatın her alanında izlemelerine yardımcı olmalıdır.

Hem öğretmenin hem de öğrencilerin tutumu, öğrencilerin sanata olan yaklaşımını ciddi şekilde etkiler. Öğretmenler, öğrencilerin hayal güçlerini problem çözmede, eleştirel düşünme becerilerinde planlamada sanat eserlerini değerlendirmede kullanmalarına önyak olmalıdırlar.

Öğretmenler öğrencilerin sanat endüstrisinin çeşitli alanlarındaki meslekleri öğrenmelerinde yardımcı olarak sanata olumlu bir tavır teşvik eder. Öğrencilerin öğrendikleri konuların değerini ve uygunluğunu farketmelerini sağlayan öğretim metotları ve etkinlikler, öğrencileri etkili bir şekilde öğrenmeleri ve çalışmalarını için motive etmede önemli bir etkidir.

3.1.2.3. Görsel Sanatlar (www.edu.gov.on.ca)

Görsel sanatlar resim, heykel, mimari, fotoğrafçılık gibi, güzel sanatları olduğu kadar endüstriyel düzenleme, ticari sanat, uygulamalı sanatlar, elektronik sanatlar ve teknik sanatları da kapsar. Görsel sanatlar programı, görsellik aracılığıyla öğrencilerin insanlarla iletişim kurma yetenekleri kadar, yaratıcılıklarını da geliştirmelerine yardımcı olmayı hedeflemektedir. Görsel yaklaşımla kendilerini ifade etmeyi öğrenen öğrenciler, gözlem yeteneklerini geliştireceklerdir. Öğrenciler tarihi dönemlerdeki ve farklı üsluplardaki çeşitli sanat eserlerini farklı boyutlarda değerlendirmeyi ve anlamayı da öğreneceklerdir.

Öğrenciler görsel sanat eserlerini yaparken bazı bilgi ve becerileri öğrenmeye ihtiyaç duyarlar. Çalışmalarını geliştirmeleri ve göstermeleri beklenen öğrencilerin her bir sınıf için, gereken belirli bilgi ve becerileri beklenmektedir kazanmaları beklenmektedir. Bu beceriler ardarda gelmekte ve belli bir sırayı izlemektedir.

1. ve 2. sınıflarda öğrenciler, görsel imgeler aracılığıyla geliştirdikleri iletişim kurma yeteneklerini daha da geliştireceklerdir. Öğrenciler, çeşitli sanat araçlarını, materyalleri ve teknikleri kullanmayı öğrenecek temel plastik sanat öğelerini

tanımlayacak ve sanatçılar tarafından öğelerin nasıl kullanıldığını öğreneceklerdir. 3.sınıfta öğrenciler duygu ve düşüncelerini aktarmak için temel plastik sanat öğelerini uygulamada nasıl kullandıklarını öğrenecek ve göstereceklerdir. 4. sınıfta öğrenciler temel plastik öğelerini eksiksiz olarak tanımlayıp, uygulayabilecekler, 5.sınıfta öğrencilerden temel plastik sanat öğelerini çeşitli temalarda eserler üretmek için kullanmaları beklenecektir. 6.sınıfta öğrenceler, plastik sanat ilkelerini uygulamaya başlayacak, çeşitli alet, materyal ve tekniklerle kullanıp yeterlilik düzeylerini gösterecek sanat ürünleri ortaya koyacaklardır. Öğrenciler sanatsal problemleri çözerken ve sanat eserlerini analiz ederken plastik öğe bilgilerini kullanacaklardır.7.sınıf ve 8.sınıftaki öğrencilerden, çeşitli üslupları ve tarihi dönemleri gösteren sanat eserlerini analiz ederken, sanat çalışmalarında öğrendikleri bilgi ve becerilere başvurmaları beklenmektedir.

Öğrencilerin bu sınıflar için uygun alet, materyal ve teknikleri kullanma becerilerini geliştirmeleri beklenirken okul içinde ve dışında sanat etkinliklerine katılmaları beklenmektedir. Öğrenciler alet, materyal ve tekniklerin imkanları ve sınırlılıklarıyla karşılaştıklarında tecrübe kazanacaklardır. Öğrencilerden kendi çalışmalarında bu bilgi ve becerilere başvurmaları beklenmektedir.

Öğrencilerin çalışmaları geleneksel sanatları olduğu kadar, 20. yy. sanatı, çağdaş sanatları da içermelidir. Öğretmenlerin materyal ve analiz için yüksek nitelikli sanat eserlerini kullanmaları gerekmektedir. Programda alıntı yapılan sanat eserleri sadece örnek teşkil ederken, öğretmenlerin sadece bunlarla kendilerini sınırlandırmamaları gerekmektedir. Örnek olarak seçilen örnekler hem erkek, hem de kadın çalışmalarını kapsamalı ve Kanada'nın kültürel çeşitliliğini yansıtmalıdır. Mümkün olduğu kadar görsel sanatlar diğer sanat disiplinlerine ve çalışma alanlarına bağlanmalıdır. Çünkü sanat eğitimi bireyin tüm hayatını etkileyecek olan bir süreçtir.

Öğrencilerin sanat alet ve materyallerini güvenli bir şekilde kullanmayı öğrenmesi önemlidir. Örneğin kesici aletleri (makas,maket bıçağı) boyaları, kil kalıplarını uygun şekilde kullanmaları, alet ve materyalleri kullandıktan sonra elleri yıkamayı öğrenmelidirler. Öğrenciler araç gereçleri kullanırken alerji olabilecekleri

konusunda bilgilendirilmeli ve yine uygulama esnasında dokundukları nesnelerin alerji yapabileceği konusunda uyarılmalıdır. Bu materyaller tutkal, tebeşir, füzen olabilir. Ebeveynler ve rehberler, alerji yapmayan uygun materyaller sağlamalıdır.

Aşağıdaki bölümde görsel sanatlar 1'den 8'e kadar olan beklentiler tanıtılacak ve becerilerin doğal gelişimi yansıtılırken, bazı tekrarlar yapılması gerektiği ortaya konacaktır. Takip eden sınıflarda, öğrenciler sınıftan sınıfa ilerlerken becerilerle ilgili büyük önem taşıyan beklentilerin sürdürülmesi tekrarlanır. Öğrencilerin ileriki dönemlerde de tekrarlınsın ya da tekrarlanmasın, bu beklentilerde tanımlanan tüm becerilerin geliştirilmeye ve iyileştirilmeye devam edilmesi gerekmektedir.

1. Sınıf/Genel Beklentiler

1. sınıfın sonunda öğrenciler

- Fikirlerini (duygu, düşünce, birikim...) ifade edebilecekleri iki veya üç boyutlu işler yapabilecekler.
- Çalışmalarda düzeylerine uygun temel plastik sanat öğelerini (renk, çizgi, form...) kullanabilecekler.
- Kendi çalışmalarının, kendi bilgi ve birikimleriyle nasıl bağlantılı olduğunu betimleyebilecekler.
- Bu sınıf için belirlenen beklentilerle ilgili terimleri ve terminolojiyi doğru şekilde kullanabilecekler.

Belirli Beklentiler

Öge bilgisi

- Boya maddesindeki ana renkleri (sarı, kırmızı, mavi) ayırt edecek ve adlandırabilecekler.
- Renklerin değerlerini (açık, koyu) tanımlayabilecekler.
- Farklı çizgi çeşitlerini (düz, eğri, kırık, dalgalı) betimleyebilecekler.
- Düz çizgileri tanımlayabilecekler.
- Geometrik ve geometrik olmayan formları ayırt edebilecekler.
- Bu sınıf düzeyine uygun terim ve terminolojiyi kullanacak, çeşitli objelerin yapılarını, dokularını betimleyebilecekler.

- Çevredeki temel plastik sanat öğelerini (sınıftaki renkler, duvarın dokusu, piyanoda bulunan formlar, geometrik objeler) tanımlayabilecekler.
- Çeşitli sanat aletleri, materyaller ve teknikleri tanımlayarak güvenli, uygun kullanımlarını öğrenebilecekler.

Yaratıcı çalışma

1.sınıfın sonunda öğrenciler,

- Bu sınıf düzeyi için belirlene temel plastik sanat öğelerinden en az birini kullanarak çalışmalarında sanatsal tercih yapabilecekler.
- Duygu, düşüncelerini ifade eden iki ve üç boyutlu çalışmalar yapabilecekler(çizim, boyama, heykel, baskı kullanılan ortam ve teknikleri kapsayan çalışmalar).
- Çalışmalarda kullandıkları alet ve materyallerin özelliklerini tanımlayabilecekler.
- Kendi çalışmalarını ve başkalarının çalışmalarını eleştirip kıyaslamalar yapabilecekler.

Eleştirel Düşünme

1.sınıfın sonunda öğrenciler,

- Hem kendilerinin hem de başkalarının çalışmalarındaki konuları tanımlayabilecekler.
- Uygun ifadelerle, sanatçıların çalışmalarındaki temel plastik sanat öğelerini, duygu ve düşüncelerini ifade etmede nasıl kullandıklarını gösterebilecekler.
- Sanat çalışmalarındaki ifade edilen şeylerin kendi bilgi ve birikimleriyle ifade edebilecekler.

2. Sınıf/Genel Beklentiler

2. sınıfın sonunda öğrenciler,

- Duygu, düşünce ve birikimlerini ifade eden iki ve üç boyutlu çalışmalar yapabilecekler.

- Bu sınıfın düzeyine uygun temel plastik sanat öğelerini kullanabilecekler.
- Kendi bilgi ve deneyimlerinin, çalıştıkları diğer alanlarda ve çeşitli sanat çalışmalarındaki fikirlerle nasıl bağlantılı olduğunu anlatabilecekler.
- Bu sınıf için belirlenen beklentilerle ilgili sanat terminolojisini doğru bir şekilde kullanabilecekler.

Belirli Beklentiler

Öge bilgisi

2.sınıfın sonunda öğrenciler,

- Ara renkleri (mor, turuncu,yeşil) ayırt edecek ve adlandırabilecekler.
- Ara renklerin, ana renklerin karışımıyla nasıl ortaya çıktığını anlatabilecekler (mavi ve sarının karışımından yeşil elde edilmesi gibi).
- Çevrelerindeki ve sanat eserlerindeki çizgi çeşitlerini tanımlayabilecekler (düz,dikey,eğri,çapraz..).
- Simetrik şekillerin ve formların karakterlerini tanımlayabilecekler (kare objelerin tüm yüzeylerinin eşit olması gibi).
- Çeşitli şekillerdeki yapıları uygun terimlerle tanım tanımlayabilecekler (pürüzlü ya da kaygan yüzey,sık dokulu kumaş gibi).
- Çevredeki objeleri ve çalışmalarındaki temel plastik sanat öğelerini tanımlayabilecekler (giysilerdeki renkler, binalardaki simetrik form gibi).
- Çeşitli materyallerin, alet ve tekniklerin kullanılabileceği farklı çalışmalar yapabilecekler.
- Alet ve materyalleri uygun ve güvenli kullanabilecekler.

Yaratıcı Çalışma

2.sınıfın sonunda öğrenciler,

- Belirli bir tarzlarının oluşması için plastik öğelerden en az ikisini kullanarak uygulama yapabilecekler (ağaçları ezen buldozeri tasvir etmek için keskin, düz ,kırık çizgiler kullanmaları gibi).
- Emilly Carr, Tom Thomson ve Van Gogh tarafından yapılan ağaçları ve gerçek ağaçları gözlemledikten sonra, kurşun kalemle ağaç çizebilecekler.

- Duygu ve düşüncelerini ifade ederken iki ve üç boyutlu çalışmalar yapabilecekler.
- Konu alet materyal ve tekniklerle ilgili belirli seçimleri kendileri yapabilecekler.
- Kendilerinin ve başkalarının çalışmalarını izleyip, eleştirip kıyaslamalarda bulunabilecekler.

Eleştirel Düşünme

2.sınıfın sonunda öğrenciler,

- Çeşitli kültür, dönem ve üsluplardaki sanat çalışmalarını, bunların konularını betimleyebilecekler.(Alex Colville'in "Çocuk ve Köpek", Henri Rousseau'nun hayvanları tasvir eden" Uyuyan Çingene").
- Belirli etkiler yaratmak için sanatçıların temel plastik sanat öğelerini nasıl kullandıklarını, uygun terimlerle açıklayabilecekler.
- Kendi çalışmalarıyla, sanat çalışmaları arasındaki ilişkiyi anlatabilecekler.
(kendi kış izlenimlerini tasvir ederken kullandıkları imgelerle sanatçıların kışı tasvir etmek için kullandığı imgeler arasındaki benzerlikleri ya da ayrılıkları açıklayarak).

3.Sınıf/ Genel Beklentiler

3.sınıfın sonunda öğrenciler,

- Duygu , düşünce, gözlemlerini ifade eden çalışmalar yapabilecekler.
- Temel plastik sanat öğelerini tanımlayabilecekler.Çalışmalarında bu sınıf düzeyinde plastik sanat öğeleri kullanabilecekler.
- Kendi bilgi ve birikimlerinin, yaptıkları diğer eserlerle bağlantılı olduğunu bilecekler ve sanatçıların tekniğine ilişkin fikir edinebilecekler.

- Bu sınıf için belirlenen beklentilerle ilgili sanat terminolojisini doğru şekilde kullanabilecekler.

Belirli Beklentiler

Öge bilgisi

3.sınıfın sonunda öğrenciler,

- Sıcak renkleri (kırmızı, turuncu, sarı) ve soğuk renkleri (mor, mavi, yeşil) ayırt edecek ve adlandıracaklar.Bu renklerin duygusal etkilerini betimleyebilecekler (sıcak rengin canlılık etkisi uyandırdığı gibi).
- Çeşitli çizgilerin karakterlerini tanımlayabilecekler (kalın,kesik, ince, noktalı..).
- Espas kullanımını bilecek, bununla ilgili örnekler yapabilecekler.
- Hem doğal hem de yapay ortamdaki simetrik ve asimetrik biçimleri betimleyebilecekler.
- Üç boyutlu yapılarla, iki boyutlu çalışmaların ayırdına varabilecekler.
- Doğal ve yapay objelerdeki yapı öğelerini tanımlayabilecekler.
- Farklı etkiler yaratmak için alet, materyalleri, teknikleri doğru şekilde kullanabilecekler.

Yaratıcı Çalışma

3.sınıfın sonunda öğrenciler,

- Bu düzey için belirlenen en az üç temel plastik sanat öğesini kullanarak çalışmalarındaki sanatsal problemleri çözecekler.
- Belirli konu ve temalarla,ilgi, duygu ve düşüncelerini ifade eden iki ve üç boyutlu çalışmalar yapabilecekler.
- Çalışmalarının üretim ve sergilemesinde yaptıkları belirli seçimleri belirli bir plan dahilinde tanımlayıp açıklayabilecekler.
- Kendilerinin ve başkalarının çalışmalarını geliştirecek alanları ve dayanakları tanımlayabilecekler.

Eleştirel Düşünme

3.sınıfın sonunda öğrenciler,

- Bağlantılı temalarla, iki ya da daha çok çalışma arasındaki benzerlikleri ve farklılıkları tanımlayabilecekler.
- Y.E.H. Mc Donald'ın "Yosunlu bahçe"ve Georgia O'Keffe'nin "Ağaçların İçindeki Yol" gibi, manzara resimlerindeki ilişkileri betimleyebilecekler.
- Sanatçıların duygularını ifade etmek için temel plastik sanat öğelerini nasıl kullandıklarını açıklayabilecekler (sanatçıların bazı objelerin önemli olduğunu ifade etmek için onları ön plana yerleştirdiğini gösterebilecekler).
- Sanatsal çalışmalarla ilgili tercihleri belirtebilecekler. Bir ya da birden çok temel plastik sanat öğesi kullanan sanatçılar ile kendi ilgi ve deneyimlerine dair seçimlerini savunabilecekler.

4.Sınıf/ Genel Beklentiler

4. sınıfın sonunda öğrenciler,

- Duygu, düşünce ve beklentilerini ifade eden iki ve üç boyutlu çalışmalar yapabilecekler.
- Temel plastik sanat öğelerini tanımlayacaklar, bu sınıf düzeyine uygun çalışmalar yapabilecekler.
- Belirli kanıtlara dayandırarak sanat eserlerini yorumlayabilecekler (sanatçıların tarzları hakkında yorum yapabilecekler).
- Bu sınıf için belirlenen beklentilerle ilgili olan sanat terminolojisini doğru şekilde kullanabilecekler.

Belirli beklentiler

Öğretilen bilgisi,

4.sınıfın sonunda öğrenciler,

- Tek rengin açık koyu tonları arasındaki armoniyi tanımlayabilecekler.

- Çizgilerin duygusal niteliğini tanımlayabilecekler (pürüzsüz akıcı, düz çizgiler uyum ve huzur hissi verir.Kesik, çapraz ,kırık çizgiler enerji, hareket hissi verir).
- Derinlik yaratmak için biçimler arasındaki farkı tanımlayabilecekler (Yakın objelerle uzak objeler arasındaki farklar).
- İskeletli heykelle, iskeletsiz heykel arasındaki farkı ayırt edebilecekler.
- Sanatçıların yapı oluşturmak için çeşitli alet, materyal, ve teknikleri nasıl kullandıklarını betimleyebilecekler.(spatulayla boyama, alçının içine strafor parçaları karıştırma gibi).
- Çizme, boyama, heykel yapma ve başka deneyimleri aracılığıyla elde ettikleri çeşitli alet, materyal ve tekniklerin sınırlılıklarını ve bilgilerin dayanaklarını betimleyebilecekler.
- Uygun alet , materyal ve tekniklerin tek başına ve kombinezon içerisinde kullanıldığında elde edilen sonucu kavrayabilecekler.

Yaratıcı Çalışma

4.sınıfın sonunda öğrenciler,

- Bu sınıf düzeyi için belirlenen temel plastik sanat öğelerini kullanarak çalışmalarındaki problemleri çözecekler (kendi portrelerini yapıp, renk seçimlerini savunabilecekler).
- Belirli amaçlar için, duyu ve düşüncelerini iletmede iki ve üç boyutlu çalışmalar yapabilecekler (çeşitli baskı teknikleriyle kişisel kahramanların posterlerini yapabilecekler).
- Sanatsal problemleri çözmeye yönelik çalışmalar yapabilecekler (balığın yüzdüğü kabarcıklı göstermek için su altı sahnesinin fonunu delikli süngerle boyama gibi).
- Kendilerinin ve başkalarının çalışmalarını geliştirecek alan ve dayanakları tanımlayabilecekler.

Eleştirel Düşünme

4.sınıfın sonunda öğrenciler,

- Farklı sanatçıların çalışmalarında , çeşitli üsluplarda , ortamlarda ve tarihi dönemlerde temel sanat plastik öğelerini, aletleri, materyalleri ve teknikleri nasıl kullandıklarını anlatabilecekler (C.N. Kuybin Native Long House ve Ottawa 'daki parlamento binası gibi farklı dönemlerde yapılan binaları tasvir ederek ,belirli materyallerin kullanılabilirliğinin mimarı nasıl etkileyebileceğini farkedebilecekler).
- Temel sanat öğelerinin duyguların iletilmesi ve düşüncelerin ifade edilmesi için nasıl rol oynadığını açıklayabilecekler.
- Sanatçıların yapıtları arasından seçtikleri tercihlerini, kendi ilgi ve deneyimlerine bağlayan yanlarını betimleyebilecekler.
- Uyum (armoni) oluşturan öğeleri betimleyebilecekler.

5. Sınıf/ Genel Beklentiler

5.sınıfın sonunda öğrenciler,

- Belirli düşünce, duygu, deneyimleri ifade eden iki ya da üç boyutlu çalışmalar yapabilecekler.
- Temel plastik sanat öğelerini tanımlayacaklar,çalışmalarda bu öğeleri düzeylerine uygun şekilde kullanabilecekler.
- Yorumlarını çalışmalardaki, kanıtlara ,kendi bilgi ve birikimlerine dayandırarak sanat eserlerini yorumlamaya çalışabilecekler.
- Bu sınıf için belirlenen beklentilerle ilgili olan sanat terminolojisini doğru şekilde kullanabilecekler.

Belirli Beklentiler

Öge bilgisi

5.sınıfın sonunda öğrenciler,

- Tamamlayıcı üç çift rengi (kırmızı-yeşil,mavi-turuncu, mor-sarı) tanımlayabilecekler.
- Çizgiyi, biçimleri tanıtmak, hareket ve derinlik yaratmak için nasıl kullandıklarını betimleyebilecekler.
- Çevredeki ve sanat eserlerindeki negatif ve pozitif öğeleri tanımlayabilecekler.

- İstenilen etki ve yapıyı elde etmek için sanatçıların başvurduğu yolları tanımlayabilecekler.
- Yaptıkları herhangi bir figürün çevresindekilerle ilişkisini fark edebilecekler.
- Çeşitli alet, materyal ve tekniklerin olanaklarını ve sınırlılıklarını bilecekler (füzen,kurşun kalem,pasteli tanımlayıp belirli yüzeylerdeki etkisini tartışacaklar).
- Özel amaçlar için uygun alet, materyal ve teknikleri seçecek ve doğru şekilde kullanabilecekler.

Yaratıcı Çalışma

5. sınıfın sonunda öğrenciler,

- Belirli etkiler yaramak için, temel plastik sanat öğelerini kullanarak, sanat çalışmalarını organize edebilecekler (Favori yiyeceklerini tasvir edecek, natürmortlar yapacaklar,izleyicinin hislerini hitap etmek için yapıları ve biçimleri nasıl kullandıklarını açıklayabilecekler).
- Bir dizi düşünce ve duygularını ifade eden iki ve üç boyutlu çalışmalar yapabilecekler.
- Dergi ve kitap kapağı tasarımı yapabilecekler.
- Sanatsal çalışmalarda karşılaştıkları problemlerle ilgili muhtemel çözümler üretebilecekler.
- Kendilerinin ve başkalarının çalışmalarındaki alanları ve dayanakları tanımlayabilecekler.

Eleştirel Düşünme

5. sınıfın sonunda öğrenciler,

- Farklı tarihi dönemlerden ve kültürlerden, farklı konulardaki eserleri karşılaştıracaklar ve zamanın mekanın üsluplar üzerindeki etkisini anlatabilecekler (Mısır, Ortaçağ, ve Rönesans resimleri ile günümüz resimlerinin karşılaştırılması).

- Temel plastik sanat öğeleriyle, belirli amaçlar arasındaki ilişkiyi uygun ifadelerle anlatabilecekler (“sanatçı anne ile çocuğu arasındaki sevgiyi vurgulamak için yuvarlak şekiller ve yumuşak renkler kullanmıştır” gibi)
- En az üç plastik öğeyle bağlantı kuracak belirli sanat eserleri için tercihlerini savunabilecekler (sanatçıların hareketi göstermek için dalgalı çizgileri, mekan yaratmak için gölgeyi, heyecan duygusu yaratmak için kontrast renkleri kullanması).

6. Sınıf/ Genel Beklentiler

6.sınıfın sonunda öğrenciler,

- Duygu düşünce ve gözlemlerini ifade eden iki ya da üç boyutlu çalışmalar yapabilecekler.Çalışmalarında uygun alet, materyal ve teknikleri kullanabilecekler.
- Temel plastik sanat öğelerini tanımlayabilecekler.Bu sınıfın düzeyine uygun çalışmalar yapabilecekler.
- Çeşitli sanat eserleri ile ilgili yorumlar yapabilecekler, temel plastik sanat öğe ve ilkelerinin nasıl kullanıldığını örneklerle açıklayarak sanat yapıtları ile ilgili sorunlar üzerinde durabilecekler.
- Bu sınıf için belirlenen beklentilerle bağlantılı sanat terminolojisini doğru şekilde kullanabilecekler.

Belirli Beklentiler

Öğretilen bilgisi

6.sınıfın sonunda öğrenciler,

- Çalışmalarda renk çemberini kullanarak, renk ilişkilerini tanımlayabilecekler (üçüncü, dördüncü dereceden renkler oluşturabilecekler).
- İzleyicinin dikkatini yönlendirmek için nasıl yöntemler kullanılacağını tanımlayabilecekler.
- Tek noktalı perspektifin, derinlik yaratmak için nasıl kullanıldığını tasvir edebilecekler (Tren raylarındaki daralmanın uzaklık hissi yaratması gibi).
- Hacim yaratmada gölgelemenin önemini kavrayabilecekler.

- Bir heykeli belli bir yere yerleştirirken dikkate alınması gereken noktaları tanımlayabilecekler (heykelin kaidesi ve çevre ile ilişkisi).
- Sanatçıların istedikleri etkileri yaratmak için hangi yollara başvurduğunu tasvir edebilecekler.
- Geleneksel ve modern sanat alet ,materyal ve tekniklerin sınırlılıkları ve olanakları üzerinde tartışabilecekler.Bunların yarattığı etkiyi uygulayarak üzerinde tartışabilecekler.
- Çalışmanın hedefine uygun alet, materyal ve teknikleri tanımlayacaklar ve doğru şekilde kullanabilecekler (istedikleri etkiyi yaratmak için uygun aletler seçebilecekler).

Yaratıcı Çalışma

6.sınıfın sonunda öğrenciler,

- Bu sınıf için belirlenen temel plastik sanat öğelerini kullanarak sanatsal problemleri çözebilecekler (resmin vurgulanmak istenen yerlerine dikkat çekmek için çizgi ve rengi kullanarak tarihi yerel bir olayı tasvir edebilecekler).
- Duygu, düşünce ve gözlemlerini ifade eden iki ya da üç boyutlu çalışmalar yapabilecekler (çizimde, heykelde , baskıda kullanılan ortam ve teknikleri içeren çalışmalar yapabilecekler).
- Ele aldıkları konuyu ifade edebilmek için, aynı konudaki sanat çalışmalarını inceleyerek sonuçlara ulaşacaklar. Temel plastik sanat öğelerini kullanarak sanatsal problemleri çözmeye çalışabilecekler.
- Başkalarının ve kendi çalışmalarını geliştirecek yapıcı eleştiriler yapabilecekler.
- Duygu ve düşünceleri ifade etmede sanatçıların hangi yollara başvurduğunu gösterebilecekler (Van Gogh'un "yıldızlı Gece"sinde fırça darbeleri ritmik, dönen çizgiler ve yıldızlardaki kuvvetli, parlak renkler,hareket ve heyecan duygusu verir).
- İçinde bulundukları toplumda, görsel sanatların işlevini, ekonomiye yaptığı katkıları tanımlayabilecekler.

Eleştirel Düşünme

6.sınıfın sonunda öğrenciler,

- Farklı dönemlerdeki ve kültürlerdeki çalışmaları karşılaştırabilecekler ve sanatçıların temel sanat öğelerini nasıl kullandıklarını tanımlayabilecekler (denge unsuruna odaklanarak, geleneksel Haida sanatçıları tarafından yapılan masklar ve törensel giysilerle Daphne Odjig'in karakteri "Başlıklı Adam"ı karşılaştırabilecekler).
- Sanatçıların ifade etmek istedikleri duygu, düşünceyi betimlemede kullandıkları favori öğelerin neler olduğunu, istedikleri etkiyi gerçekleştirmek için hangi yollara başvurduklarını gösterebilecekler.

7. Sınıf/ Genel Beklentiler

7. sınıfın sonunda öğrenciler,

- Uygun sanat formlarını kullanarak duygu düşünce ve deneyimlerini ifade eden iki,üç boyutlu çalışmalar yapabilecekler.
- Temel plastik sanat öğelerini (ritim, denge, bütünlük) tanımlayarak, bu sınıf düzeyine uygun çalışmalar yapabilecekler.
- Sanatsal tercihlerinin alıcıda nasıl etkiler bıraktığını açıklayacak ve sonuçlarını kanıtlarla destekleyebilecekler.
- Bu sınıf düzeyinde konularla bağlantılı sanat terminolojisini kullanabilecekler.

Belirli Beklentiler

7. sınıfın sonunda öğrenciler,

- Ritim yaratmada temel plastik sanat öğelerinin nasıl kullanıldığını tasvir edebilecekler (bir resimde hem çiçeklerde hem de masa örtüsünde kırmızının kullanılmasının gözün resimde bir yerden bir yere hareket etmesini sağlaması gibi).
- Uzaklık noktası, ufuk çizgisi kavramlarını tanımlayabilecekler.
- Derinlik yaratmada iki nokta perspektifinin nasıl kullanıldığını tasvir edebilecekler.

- Kompozisyonadaki simetrik ve simetrik olmayan dengeleri ayırt edebilecekler.
- Sanatçıların hangi alet, materyal ve teknikleri kullanacağına nasıl karar verdiğini açıklayabilecekler.
- İstenilen etkiyi yaratabilmek için uygun alet ve materyalleri , teknikleri doğru şekilde kullanabilecekler.

Yaratıcı Çalışma

7. sınıfın sonunda öğrenciler,

- Bu sınıf düzeyine uygun temel plastik sanat öğelerinden en az birini kullanarak çalışmalar yapabilecekler.Çalışmalarda simetrik olmayan dengeler kullanabilecekler.
- Duygu, düşünce ve deneyimlerini ifade eden iki ve üç boyutlu çalışmalar yapabilecekler. Çizimde, heykelde, baskıda kullanılan teknikleri uygun alet ve materyallerle uygulayabilecekler.
- Çalışmalarda konuları nasıl araştıracaklarını, uygun form ve ortamı nasıl seçeceklerini ve çalışmalarındaki sanatsal problemleri çözmek için temel sanat öğelerinden nasıl yararlanacaklarını bilecekler (hayvan heykeli yapmadan önce Robert Bateman'ın ve Henry Moore'un hayvan skeçleri yaptıkları çalışmaları ve istenilen formu oluşturmak için kil örnekleri üzerinde araç gereçlerle yapılan deneyleri inceleyebilecekler).
- Kendilerinin ve başkalarının çalışmalarında kullandıkları metotları, problemleri çözme yollarını analiz edebilecekler.

Eleştirel Düşünme

7. sınıfın sonunda öğrenciler,

- Sanatçıların çeşitli dönemleri, üslupları ve kültürleri gösteren çalışmalarını inceleyecekler. İstenilen etkiyi verebilmeleri için temel plastik öğelerini nasıl kullandıklarını tasvir edebilecekler (çalışmalardaki renk, çizgi ve kompozisyonu vurgulamada, Kanada'da çeşitli kültürlerle ait insanlar tarafından yapılan Aiko Suzuki'nin Lirik, Xeroba Bailey'in

“Kraliyet Tacı”, Cornelius Krieghoff’un “Kızak Yarışı” adlı eserlerini analiz edebilecekler).

- Çalışmalarda yaptıkları tercihlerin olanak ve sınırlılıklarını tanımlayabilecekler.
- Görsel sanatların toplum ve ekonomiyi nasıl etkilediği üzerine tartışabilecekler.

8. Sınıf /Genel Beklentiler

8. sınıfın sonunda öğrenciler,

- Temel plastik sanat öğelerinin tekrarlanmasının kompozisyonda nasıl birleştirici bir ritim yarattığını farkedebilecekler (çapraz çizgilerin atlarda ve jokeylerde sık tekrar edilmesi gibi).
- Derinlik yaratmada temel plastik sanat öğelerinin nasıl kullanıldığını tasvir edebilecekler (Renklerin yan yana kullanımı kendi aralarında ön arka plan ilişkisi yaratır).
- Temel plastik sanat öğelerinin kompozisyonlarda simetrik, asimetric dengeler yaratmak için nasıl kullanıldığını tasvir edebilecekler.
- Çalışma ölçülerine uygun konuşmaya, uygun alet ve materyallerden yararlanarak uygulama yapmaya çalışabilecekler.

Yaratıcı Çalışma

8. sınıfın sonunda öğrenciler,

- İstenilen etkileri yaratmak için sınıf düzeyine uygun temel sanat öğelerini kullanabilecekler.
- Duygu, düşünce ve gözlemlerini ifade eden iki ve üç boyutlu çalışmalar yapabilecekler (lavi çalışması, suluboya tekniğiyle illüstrasyon çalışması gibi).
- Eskizlerinde ifade etmek istediklerini desteklemek için uygun ifadelerle analiz yapabilecekler.
- Kendilerinin ve başkalarının çalışmalarını karşılaştırıp eleştiri ve analiz yapabilecekler, bunları destekleyici kanıtlar bulabilecekler.

Eleştirel Düşünme

8. sınıfın sonunda öğrenciler,

- Farklı tarihi dönemleri, üslupları, kültürleri gösteren sanatçılara ait çalışmaları analiz edebilecekler. Amaçlarına uygun alet, materyal ve teknikleri nasıl kullandıklarını tasvir edebilecekler (Zaire'deki raffia giysileri, Güney Afrika Mandigo'daki kadın giysilerindeki sanatsal öğeleri betimleyip, bunların farklı dönem ve kültürler üzerindeki etkilerini tartışabilecekler).
- Sanatın insanların yaşamını nasıl zenginleştirdiğini örneklerle açıklayabilecekler (Mimari yapılardaki simetrik ve geometrik formların düzen ve huzur hissi yaratması gibi).
- Belli bir sanatçıya ait bir eseri ele alıp analiz edebilecekler. Özel yorumlarını yapabilecekler.

Kanada 'da sanat eğitimi programı, sanat eğitimini bir bütün olarak ele almaktadır. Ele alınan sanat eğitimi programı görsel sanatlar, drama ve dans, müzik olmak üzere üç bölümden oluşmuş, ancak alanımız gereği sadece görsel sanatlar üzerinde durulmuştur.

Kanada sanat eğitimi sisteminin sanatı bir bütün olarak üzerinde durması Türkiye'deki sanat eğitimi sistemiyle karşılaştırdığımızda önemli sonuçlar çıkarılması gereken bir durumdur. Bu konu üzerine ilerleyen bölümlerde detaylı açıklamalarda bulunulacaktır.

3.2. Türkiye İlköğretim Okullarında Sanat Eğitimi

Ülkemizde 1973 yılına kadar temel eğitim ilkokullarda verilmiştir. İlköğretim 7-14 yaşlarındaki çocuklar için zorunlu kabul edilmiş ve devlet okullarında parasız olarak verilmiştir. 1973 yılında, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Yasası, Türk vatandaşları için yeterli bulmamış ve bu süreyi 8 yıla çıkarmıştır. Bunu yaparken, ilkokulun süresini uzatmak yerine, daha önce ortaöğretim içinde yer alan ortaokullar, Temel Eğitimle bütünleştirilmiştir.

Fiziksel donanım yetersizliği, programlarının henüz tam olarak hazırlanamaması nedeniyle 1739 sayılı yasa, henüz yurt ölçüsünde yaygınlaştırılamamış, sınırlı sayıda Deneme Temel Okulları oluşturulmuştur.

8 yıllık zorunlu eğitim ancak 1997 yılında yurt genelinde yaygınlaştırılabilmıştır.

Plastik sanatlar eğitimine ilişkin programların (resim ve iş eğitimi dersleri) son durumu:

1973 yılında yürürlüğe giren 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Yasası, Türk vatandaşları için 5 yıllık temel eğitim süresini 8 yıla çıkarmıştır. Bu yasa ile ortaokul, ortaöğretim ve Eğitim Kanununa göre 7-14 yaşlarını kapsayan 8 yıl, zorunlu eğitim süresi olarak kabul edilmiştir.

“Temel Eğitimin birinci kademesi olan ilkokul ile ilgili yönetmelik yeniden düzenlenmiş ve 2 Ağustos 1972 tarih ve 304 sayılı kararla kabul edilmiştir. 1972-1973 öğretim yılından başlayarak bütün ilkokullarda uygulanmaya başlayan bu yönetmelik ve ilkokul programı 9. Milli Eğitim Şurası’nın ortaokulla ilgili kararları uyarınca ele alınacak ve uygulamadan gelen sonuçlar değerlendirilerek, yeniden gözden geçirilecektir.” Bu kararla, ilkokul programlarının tekrar düzenlenmesi çalışmaları, Milli Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiyesi Dairesi yönetimindeki, ilgili program geliştirme komisyonlarınca başlatılmıştır. Plastik sanatlar eğitimine ilişkin iki program geliştirme komisyonu kurulmuştur. Bunlardan, üç boyutlu etkinlikler bakımından, plastik sanatlar eğitiminin bir parçası olması gereken, İş eğitimi program geliştirme

çalışmaları 28 Temmuz 1983 tarihinde sonuçlanıp, 26 Eylül 1983'te 248 sayılı Tebliğler Dergisinde yayınlanarak yürürlüğe girmiştir (M.E.B.1983, s.379). Plastik sanatlar eğitimi programının hazırlanması için, dokuz üyeden oluşan “Resim-iş Eğitim Programı Komisyonu” kurulmuş, ancak iki yıl süren çalışmalar sonuçlandırılmadan komisyon dağılmıştır. Halen 1968 yılında yürürlüğe girmiş olan İlkokul programında yer alan “Resim-iş” dersi programı uygulanmaktadır.

Haftalık Ders Dağılımı içinde Plastik Sanatlar Eğitiminin Yeri:

Tablo 4: Türkiye İlköğretim Okulu Haftalık Ders Çizelgesi

DERSLER	SINIFLAR							
	1	2	3	4	5	6	7	8
Türkçe	12	12	12	6	6	5	5	5
Matematik	4	4	4	4	4	4	4	4
Hayat Bilgisi	5	5	5	-	-	-	-	-
Fen Bilgisi	-	-	-	3	3	3	3	3
Sosyal Bilgiler	-	-	-	3	3	3	3	-
Vatandaşlık ve İnsan Hakları Eğitimi	-	-	-	-	-	-	1	1
T.c. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük	-	-	-	-	-	-	-	2
Yabancı Dil	-	-	-	2	2	4	4	4
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	-	-	-	2	2	2	2	2
Resim-iş	2	2	2	1	1	1	1	1
Müzik	2	2	2	1	1	1	1	1
Beden Eğitimi	2	2	2	2	2	1	1	1
İş Eğitimi	-	-	-	2	2	3	3	3
Trafik ve İlk Yardım Eğitimi	-	-	-	-	-	1	-	1
Bireysel ve Toplu Etkinlik	3	3	3	-	-	-	-	-
Seçmeli Dersler	-	-	-	4	4	3	3	3

Kaynak: M.E.B. Tebliğler Dergisi, cilt 46, Sayı: 2148, s.379.

Tüm yurda yaygınlaştırılan ilköğretim okullarında, iş eğitime ilişkin dersler, ilköğretimin 1. kademesinde yalnızca 4, ve 5, sınıflarda vardır. Söz konusu iş eğitimi dersi bütünlüğünde plastik sanatlar eğitimi ile doğrudan ilişkisi olmayan “ tarım işleri”, “ elektrik”, “temel ticaret” “giyim ve biki-dikiş işleri” gibi ünitelerin yer aldığı derslerin plastik sanatlar eğitime bir katkısı yoktur. Bu durum ilköğretimin 2. kademesi içinde geçerlidir.

İlköğretimin 1. kademesinde dersler sınıf öğretmenleri rehberliğinde yürütüldüğünden resim ve iş eğitimi dersleri çoğunlukla amacına uygun olarak yürütülmemektedir. Hatta bu dersler idare tarafından “ olmasa da olur” gözüyle bakıldığından bu derslerde sınıf öğretmenlerinin Matematik, Türkçe gibi “önemli” derslerle doldurulduğu da bilinen bir gerçektir. Oysa ilköğretimin genel amaçları arasında yer alan aşağıdaki davranış biçimleri, plastik sanatlar eğitimiyle sağlanması gereken davranış biçimlerindendir:

Madde 9. Tabii güzelliklere ve güzel sanat eserlerine karşı ilgi ve hayranlık duymayı öğrenmiştir.

- a. Çevresindeki tabiat güzelliklerinin farkına varır,
- b. Çevresindeki eski, yeni sanat ve kültür eserlerini tanır, bunlara karşı hayranlık duyar,
- c. Çevresini güzelleştirmeye gayret eder,
- d. Milli ve mahalli el sanatlarını, müziği ve oyunları öğrenmeye çalışır,
- e. Güzel sanatların hissi hayatı zenginleştirmekteki önemini ve Türk toplumun çağdaş uygarlık dünyasında yerini almasındaki büyük rolünü kavrar, gerçek bir değer taşıyan güzel sanat eserleri ile kötü, soysuzlaşmış olanlarını ayırt edebilme gücünü kazanmaya çalışır.

Madde 10. Boş zamanları iyi kullanmada anlayış ve alışkanlıklar kazanmıştır.

Resim yapmak, müzik aleti çalmak, koleksiyon yapmak, dikiş dikmek vb. bazı etkinliklerin kendisine çok şeyler kazandıracağına inanır. Bu tür etkinlikleri hayatı boyunca zevkle devam ettirmeye çalışır (M.E.B., 1968, s.5).

İlköğretim 2. kademesinde ise resim ve iş eğitimi dersleri branş öğretmenleri tarafından yürütüldüğünden bu dersler 1. kademeye göre daha amacına uygun yürütülmektedir.

3.2.1. İlköğretim Okullarında Resim Derslerinin Amaçları (M.E.B.,211 sayılı tebliğler dergisi)

1. Öğrencilere, gözlemlerini, izlenimlerini, duygularını, tasarım ve imgelerini resim yoluyla ifade edebilme yetisi kazandırmak.
2. Öğrencileri, çevrede, tabiatta ve sanat eserlerindeki güzelliği görmeye, bulmaya ve bunların değerlerini anlamaya yönelterek onların estetik duygularını geliştirmek.
3. Öğrencilerin, değerli sanat eserlerini değersiz eserlerden ayırabilme yetisini elde etmelerine çalışmak.
4. Öğrencilere resim çalışmalarının gerektirdiği, metotları, beceri ve bilgileri kazandırmak.
5. Öğrencilerin resmi diğer derslerin öğrenimi için değerli bir anlatma aracı olarak kullanmalarını sağlamak.
6. Öğrencileri basit teknik resimleri çizebilecek ve anlayabilecek bir duruma getirmek.
7. Resmi öğrencilerde boş zamanlarında yararlı bir şekilde geçirmelerini sağlayacak zevkli ve değerli bir merak ve meşgale kılmak.

3.2.1.1. Uygulama İlkeleri (M.E.B.,211 sayılı tebliğler dergisi)

1. Yukarıdaki amaçların, resim dersi çalışmalarının her evresinde önemi göz önünde bulunduracak , çalışma yöntemlerinin saptanmasında ve sonuçların değerlendirilmesinde bu ana fikirlerden yararlanılacaktır.

2. Resim dersi, Türkçe ve müzik dersleri gibi bir anlatım dersidir. Bunun için bu derste göz ve el uzluğu kazandırmaya çalışılmaz. Öğrencilerin düşünce ve duygularını ifade etmelerine geniş imkan verilir. Öğrenci bir şeyi ancak onun hakkındaki bilgisi ölçüsünde resmedebilir. Onun için verilecek her ödev, öğrencinin bir içten yaşaması ve incelemesiyle ilgili olmalıdır.

3. 2.Kademe öğrencileri, yeniyetmelik çağının ilk basamağındadırlar. Kendilerine has davranış halleri vardır. Bunlar resim çalışmalarında dikkate alınmalıdır. Bu çağda öğrenciler bazen çocuk gibi bazen de yetişkin gibi hareket ederler bunun için resim öğretmeni, öğrencilerin anlatım tarzlarında ve eser meydana getirişlerinde belli ve değişmez karakter ve nitelik beklememektedir. Bu alandaki sert eleştirmeler ve zorlamalar, çoğunun kendisine ve işine olan güvenin kaybettirir.

Öğrenciler bu çağda büyük gelişmeler ve istikrarsızlıklar içindedir. Büyük bir huzursuzluk duyarlar ve onun için bir iş üzerinde çalışmalarını sağlamak güç olur. Fakat buna karşılık iç alemleri zengindir ve iş meydana getirmeye isteklidirler. Olgun bir kişilik kazanabilmeleri için heyecanlarının doyurulması gerekir. Yapıcı, yaratıcı ve doyurucu bir faaliyet olan resim çalışmaları, öğrencilere bu imkanı sağlar ve onların ruhsal çalışmaları, öğrencilere bu imkanı sağlar ve onların ruhsal sağlıklarının korunmasına yardımcı olur.

4. Resim dersleri, ortaokulda öğrencilerin ruhsal gelişmelerini tanıyabilme, takip edebilme ve zamanında karışma imkanı sağlayarak karakter eğitiminde önemli rol oynar. Öğrencinin meydana getirdiği resimler, onun iç aleminde açılmış bir pencere gibidir. Öğrenci, ortaokulda genel olarak kendi içine çekilmiş bir durumdadır. Öğretmen için ilk iş, on çekildiği bu alem içinde ürktmeden anlatmak, müşahade etmek ve elde ettiği sonuçlara göre de eğitsel tedbirleri almak ve uygulamak olmalıdır.

5. Resim dersleri, öteki derslerin geniş ölçüde yardımcısıdır. Bir kısım bilgilerin kazanılması, bu bilgilerin derinleştirilmesi ve tamamlanması, bazı sorunları ifade ve açıklaması için resim derslerinden geniş ölçüde yararlanır.

6. Resim dersi yalnız ders saatlerine inhisar etmemeli, bunun dışında da devam eden zevkli bir çalışma olarak yürütülebilmelidir. Bu bakımdan okulda bir resim dersliği kurulması yararlı olur. Bu resim dersleri yıllar geçtikçe araç ve gereçlerini çoğaltarak, planlı bir çalışma ile programın bütün isteklerine cevap verebilecek bir hale getirilebilir.

7. Resim derslerinde, kağıdın göze hoş görünen bir şekilde doldurulması, ayrı ayrı bölümlerin renk ve şekil bakımından ahenkli kılınması ve kompozisyon bütün sınıflarda üzerinde önemle durulacak bir iştir.

8. Her sınıfta öğrencilerin çok çeşitli teknikler ve gereçlerle iş görmelerine imkan verilmelidir. Böylece öğrenciler arasında üstün istidat ve kabiliyette olanlar kolayca kendilerini gösterir.

Kullanılacak gereçleri ve başvurulacak teknikleri, yapılacak resmin çeşidi ve konuyu tayin eder. Bu teknikler genel olarak aşağıya sıralanmıştır:

- a. Kurşun ve kömür kalemle resim,
- b. Renkli kuru kalem, renkli tebeşir ve pastel ile resim,
- c. Mürekkeple resim: Çöple, yazı kalemiyle, divid ucuyla,
- d. Suluboya tekniği,
- e. Guaj tekniği,
- f. Kağıt yırtma, kesme ve yapıştırma resim,
- g. Selofan veya renkli kağıtlarla, pencere resmi tekniğinde resimler (vitray),
- h. Şablon işleri ve alacalı kağıtlar,
- i. Fırça basması,
- j. Patates mantar ve diğer basmalar,

k. Linol ve oyma şekilleri.

9. Resim derslerinde öğrencilere yapılacak yardım bir düzeltme şeklinde olmamalıdır. Öğretmenin tahtaya veya kağıt üzerine resim çizmesi veya öğrencilerin yaptıkları resimler üzerinde düzeltmeler yapması doğru değildir. Öğretmen, öğrencinin konu hakkındaki bilgi ve görüşünü pekiştirmeli, etkisi altında kaldığı tabiat kanunlarını ona buldurmaya çalışmalıdır. Öğretmenin öğrencilere yapacağı en önemli yardım, verdiği konular üzerine çalışmaya başlamadan önce öğrencilerle konuşmasıdır.

10. Öğretmen, bulunan çevrede ve yurt gezintilerinde sanat değeri olan eski ve yeni eserleri, zaman zaman açılan resim, heykel ve güzel sanat eserlerinin teşhir edildiği sergileri ve güzel sanatlara ilgili işyerini öğrencilere ziyaret ettirmeyi ihmal etmemelidir.

11. Türk sanat eserleri, yöresel sanat eserleri yerine incelenerek veya iyi baskılı resimlerden yararlanılarak gösterilmeli, gerekirse resimleri, krokileri yapmalı, yerli ve yabancı büyük sanatkarların tabloları, çizgileri ve renkleri üzerinde konuşmalar yapılarak bunlar öğrencilere tanıtılmalı, değerli Türk ressam, heykeltıraş ve mimarların eserleri ve kişilikleri hakkında kısa bilgiler verilmelidir.

12. Öğrencilere her sınıfta seviyeye uygun bir şekilde perspektif ve renk bilgisi verilmeli, bazı önemli resim terimleri öğretilmelidir.

13. Resim konuları ve bu konuları işlemek için kullanılacak teknikler sınıf sınıf ayrılmamıştır. Her sınıfta çeşitli tekniklere zaman ayırırken çok dikkatli olmalı, bir kısma çok, diğer kısma az yer ayrılmamalıdır. Öğretmen, yukarıdaki açıklamalara göre ve öğrencilerin her birinin yeteneklerini göz önünde bulundurarak derslerini ayarlayacak ve onları geliştirmeye çalışacaktır.

3.2.1.2. Konuları (M.E.B.,211 sayılı tebliğler dergisi)

Genel olarak iki bölüme ayrılır:

1. Tabiattan resimler:

Tabiattan resim, 2. kademenin her sınıfında önemle ele alınacak ve işlenecektir. Tabiattan resim yapılırken çocuk büsbütün bağımsız değildir. Belirli bir konuya uymak zorundadır. Fakat öğrenciden bir objektif sadakati beklemek doğru değildir. Her insan yaptığı resme kendisinden bir şey katar. Bu alanda öğretmenin karışması, öğrenciyi tabiattaki oranları görmeyi yöneltmek ve gördüklerini ifade etmek olanağını vermektir.

- a. Natürmort: Eşya ve mevsimle ilgili meyve, sebze, çiçek vb. kompozisyonlar yaptırmak.
- b. Peyzaj: Çocuğun çevresinde bulunan kır manzarası, anıtlar, sokak, orman, deniz, dağ, fabrika, park vb.
- c. Figürler, portreler ve antika alçı modelleri: Duran insan ve hayvan resimleri, öğrencilerin arkadaşlarının, ev halkının, tanıdıklarının aynadan kendilerinin portresi.
- d. Tabiat büsbütün sadık alınarak yapılan resimler: Tabiat bilgisinde geçen bitkilerin, böceklerin ve hayvanların elden geldiği kadar ayrıntılı resimleri.

2. Hayali Resimler:

- a. Çocukların çevrelerinde her zaman temas halinde bulundukları konular üzerinde konuşulduktan sonra yapılacak resimlerdir (Düğün, pazaryeri, istasyon, milli bayramlar).
- b. Çocukların yaratıcılıklarını ve kişiliklerini geliştiren ve belirten konular (Rüya, efsane, masal, güzel kuş tipi hayvan kompozisyonları yapma...)
- c. Yaptıkları bir gözlemin resimli ifadesi (mahkeme, postane, fabrika, seçim yeri gibi).

Hayali ve tabiattan resim konuları dışında kalan konular da uygulama ilkeleri bölümünde yer yer açıklanmıştır.

3.2.2. İlköğretim Okulları 2. Basamağında İş ve Teknik Eğitimin Amaçları (M.E.B.,2148 Sayılı Tebliğler Dergisi)

1. Öğrencinin istidatlarını ve yeteneklerini ortaya çıkarıp, onun istek ve ilgilerine göre geliştirmek, öğrencinin mesleki ilgi ve yeteneklerinin açıklık kazanmasını sağlamak; gelecekteki mesleğini seçmesini kolaylaştırmak.
2. Öğrencinin üreticisi olarak geçimini sağlamasına ve ekonomik kalkınmaya katkıda bulunmasına yarayışlı olacak, ona bir mesleğin ön hazırlığını yaptıracak, mesleğe girişini kolaylaştıracak, uyumunu sağlayacak temel davranışları kazandırmak.
3. Öğrencilere el becerisi ve teknik yetiler kazandırmak, çevrelerinde kolayca bulacakları en çok kullanılan araç ve gereçlerle bir iş yaptırmak.
4. Öğrencilerin, el çalışması ile zihni çalışmasını birleştirerek çok yönlü gelişmesini; el ile çalışmanın onur ve zevkini kazanmasını sağlamak.
5. Öğrencilere iş ahlakı kazandırmak, meslek sahiplerine sevgi ve saygı duygusunu geliştirmek.
6. Öğrencilerin, araç ve gereç kullanması yoluyla sistemli düşünme ve yöntemli çalışma alışkanlıkları kazanmasını; zevk, ölçü ve anlayışını geliştirmesini; hayal ve yaratıcılık gücünün artırılmasını sağlamak.
7. Öğrencilerin rastladıkları zorlukları kendi irade ve güçleriyle yenerek bağımsızlık kazanmalarına, yapıcı ve yaratıcı nitelikte yetişmelerine yardım etmek.
8. Öğrencilere metotlu çalışma, sorumluluk yükleme, birbirleriyle işbirliği yaparak yardımlaşma ve dayanışma alışkanlığı kazandırmak.

9. Öğrencilerin iş içinde kendilerini tanımalarna, güç ve yeteneklerini keşfetmelerine yardım ederek ilerideki meslek seçimlerini kolaylaştırmak.
10. İnsan görüşünün teknik ve alet yardımı ile uygarlığa etkisini kavratmak.
11. Çağdaş teknolojik gelişmenin ilkelerini kavratmak.
12. Madde, tabiat kuvvetleri, enerji ve teknik ile insanın yaratıcı gücü arasında ilişki kurmalarını sağlamak.
13. Öğrencilerle, içinde yaşadıkları çevrenin ihtiyaçlarını ve imkanlarını inceleyerek çevresini güzelleştirme isteği uyandırmak.
14. Diğer derslerle ilgili araç ve gereçleri işliklerde yaptırarak bunları çalışmalarında kullanırmak.

3.2.2.1. Uygulama İlkeleri (M.E.B.,2148 Sayılı Tebliğler Dergisi)

1. Kız ve erkek öğrencilerin ilgi ve istidatlarına uygun olarak çevrelerindeki iş ve teknik faaliyetlerine uyumlarının sağlanması dikkate alınarak:

- a. Çevremizdeki iş ve teknik eğilimi faaliyetlerini tanıma,
- b. İş ve teknik eğitimi dersinin, aile ve çevre ekonomisindeki yeri ve önemini öğretmek,
- c. Öğrencilerin ilgileri bir proje üzerinde imkanlar ölçüsünde çalışmalarına yardımcı olma, onların aile ve çevredeki yaşantılarını geliştirmelerine rehberlik etme yolu izlenecektir.

2. Ünite ve konuları iş ve teknik eğitimi dersinin haftada (4) saatlik asıl ders olarak alınacağı göz önünde tutularak tespit edilmiştir.

3. İş ve teknik eğitimi dersi, (4) saatlik asıl ders olarak seçildiğinde, ünite ve konular sınıflara göre derinliğe; (2) saatlik yardımcı ders olarak seçilmesi halinde ise, konuların ağırlığı ve zaman faktörü göz önünde tutularak düzenlenip işlenecektir.

4. 6.7.8. sınıfları için iş ve teknik eğitimi dersi ünite ve konuları ayrı ayrı tespit edilmiştir. Bu sınıflarda ele alınacak konuların hangi aralıkta işleneceği bu dersi işleyecek öğretmenler tarafından tespit edilerek planlanacaktır.

5. 6., 7. ve 8. sınıflarda iş ve teknik eğitiminin asıl veya yardımcı ders olarak seçilmesi halinde dersin işlenmesinde:

- a. Okul ve çevrenin imkan ve özellikleri ,
- b. Öğrencilerin daha önce bu derse ait ünite ve konuları görmüşlük durumu,
- c. Öğrenci ve sınıf seviyeleri,
- d. Ünite ve konuların özellikleri dikkate alınacaktır.

6. İş ve teknik eğitimi dersini asıl veya yardımcı ders olarak alan öğrencilerin bilgi ve beceri davranışları yönünden yetiştirilerek üst öğrenime veya hayat hazırlanmaları esas alınacaktır.

7. İş ve teknik eğitimi dersinin ünite ve konularının hepsinin ele alınarak işlenmesi şart değildir. Öğretmen, çevre ve okul imkanlarını, özelliklerini göz önünde bulundurarak gerekli gördükleri ele alınacaktır. Konuların verilen sıraya göre işlenmesi zor değildir. Bazı konular çıkarılacağı gibi programda olmayan bazı konularda eklenebilir.

8. İş ve teknik eğitimi ünite ve konuları, özellikleri bakımından 6, 7, ve 8. sınıflarda sürekli ele alınabileceği gibi bazıları da yalnız bir sınıfta işlenecektir. Öğretmen, öğrencilerini ve sınıfın seviyesini, çevrenin ve okulun özelliklerini dikkate alarak planlama ve uygulama yapılacaktır.

9. İş ve teknik eğitimi dersi planlanırken diğer derslerin öğretmenleri ile işbirliği yapılarak konular bütün derslere bağlantı kurularak işlenecektir.

10. İş ve teknik eğitimi derslerine iş ve teknik eğitimi öğretmenleri gireceklerdir. İş ve teknik eğitimi öğretmeni yoksa bu derse öncelik sırasına göre;

- a. İş ve teknik eğitimi dersini okutmak üzere hizmet işçi eğitimi kursları ile yetiştirilen öğretmenler,
- b. Resim iş öğretmenleri,
- c. Bu alanda kurs görmüş, öğrenim yapmış, yetenekli ve konuya yakın öğretmenler girecektir.

11. Bu derste yapılan çalışmalar, öğrencileri bir mesleğe hazırlamak için değil; ileride seçecekleri mesleklerde gerekli olacak temel bilgi ve becerileri kazanmaları amacıyla yapılacaktır.

12. Yapılacak işlerin, yapım resimlerini, iş sırasını, kullanılacak araç gereçleri gösteren iş grupları, daha önceden öğretmen tarafından planlanacaktır.

13. İşin yapımına geçmeden önce, öğretmen tarafından gerekli açıklamalar yapıldıktan ve bir örnek verildikten sonra uygulamaya geçilecektir.

14. Uygulama ile ilgili araç gereçler önceden hazırlanacaktır.

15. Uygulama sırasında iş güvenliği kuralları açıklanacak ve izlenecektir.

16. Malzemeler, öğrencinin ilgisini, ihtiyacı ve yakın çevre imkanları göz önüne alınarak seçilecek; kil, alçı, taş, metal, tel, iplik, kağıt, mukavva, yapay malzemeler vb. çeşitli maddelerle ilgili çalışmalar yapılacaktır.

17. Bu dersle ilgili bütün çalışmalarda öğrencinin buluşuna ve düşüncesine yer verilecek, önceden kalıplanmış şekiller yaptırılmayacaktır.

18. Öğrencilerin gerek materyal gerek zaman bakımından ekonomiye dikkat etmeleri, işlerini temiz, düzenli yapmaları sağlanacak; birbirinin işine saygılı olmalarının gerekliliği her fırsatta tekrarlanacaktır.

19. İşin devamı süresince öğretmen, öğrencilerin plana göre çalışıp çalışmadığını, aleti ve tekniği iyi kullanıp kullanmadığını kontrol ederek onlara yardımcı olacaktır.

20. Uygulama ile ilgili teknikler, öğretimde bir gaye değildir. İşin yapılmasında gerektiği zaman öğrenciye verilecektir.

21. Atölyeler, çeşitli tekniklerin birlikte çalıştığı bir salon şeklinde olabileceği gibi, ayrı ayrı odalar şeklinde de olabilir. Atölyeler ister bir salon ister odalar halinde olsun, çalışmalar birbirini engellemeyecek, bozmayacak, teknikler yan yana gelecek şekilde düzenlenecektir.

22. Hangi çalışma alanına veya tekniğe ne kadar zaman ayracağı öğretmen tarafından belirlenecektir. Çalışma türleri, eşit sürelerle her öğrenci grubu için tekrarlanabileceği gibi çevre özellikleri, öğrencilerin ilgileri dikkate alınarak süreler değişik şekilde de tespit edilebilir.

23. Ders öğretmenlerince öğrencinin ilgisi, çalışma gücü, yaratıcılığı, teknik yeterliği, yıllara göre gelişmişliğini belirlemek, ona ilerideki meslek seçiminde yardımcı olabilmek amacı ile her öğrenci için bir gözlem ve değerlendirme fişi düzenlenecektir.

3.2.2.2. Konuları (1652 Sayılı Tebliğler Dergisi)

İş ve teknik eğitimde konu en önemli araçtır. Öğretmen öğrencinin gelişimini sağlayacak bilgi ve yeteneklerini arttıracak konuları, planlı ve anlamlı bir şekilde saptar.

Bütün çalışmalarda öğrencinin buluşuna ve düşüncesine yer verilir. Bunun için önceden kalıplaşmış şekiller yaptırılmaz.

Konu daha önce saptanan çalışma alanlarına uygun şekilde seçilir.

Basitten zora veya kolaydan zora gitme diye bir şey düşünülemez. Ancak çocuğun gelişimini dikkate alarak teknikler ve çocuktaki mekanik görüş geliştirilir. Bunda çevre, materyal ve çocuğun diğer derslerde öğrendikleri rol oynar.

Fayda, her zaman kullandığımız bir eşyanın (örneğin, bir vazanın, bir kutunun, bir askının) yapılması değildir.

Belirli bir fonksiyonel sonuca yeni işe yarayacak bir eşyanın yapımına çocukları yönleltmek için, ilk yapılan çalışmalar sonradan atılacak şekilde veya oyunca şeklinde olabilir. Burada önemli olan şey, çocuğa dolaylı olarak kazandıracak becerilerdir.

Konuyu işlerken çalışmalar aşağıdaki şekilde sıralanır:

1. Planlama,
2. İşlem devamını sağlama,
3. Kontrol ve değerlendirme.

Planlamada, yapılacak çalışmanın, işin taslağı çizilir. Ölçüleri saptanır, materyal seçilir. İşin fonksiyonu ve malzemenin olanakları düşünülerek fonksiyonu gerçekleştirecek form öğrenci tarafından bulunur.

Planlamada yapılacak işin, malzemenin belirlenmiş bir fonksiyona göre işlemesi için gerekli teknik ve alet kullanma bilgileri, işin başında ve işin devamı süresince gerektikçe verilir.

Öğrencilerin gerek materyal gerek zaman bakımından ekonomiye dikkat etmeleri, işlerini düzenli yapmaları sağlanır. Birbirlerinin işine saygılı olmalarının gerekliliği her fırsatta tekrarlanır.

İşin devamı süresince öğretmen, öğrencilerin plana göre çalışıp çalışmadığını, aleti ve tekniği iyi kullanıp kullanılmadığını kontrol ederek onlara yardımcı olur.

Öğrencilere gene iş süresince bir kontrol ve değerlendirme yeteneğine sahip olma alışkanlığı kazandırılmalıdır.

İş bittikten sonra esas değerlendirme yapılır. Bu değerlendirme yapılırken şu esaslar göz önünde tutulur:

1. İşin saptanan ölçülere uyup uymadığını,
2. Fonksiyon (Yapılan bir iş amaca uygun mu? Kullanışlı mı? Mekanik fonksiyon gerçekleşmiş mi? Çalışıyor mu?)
3. Fonksiyona uygun bir form seçilmiş mi?
 - a. Formda ritmik bir düzen var mı?
 - b. Form kullanışı kolaylaştırıyor mu?
 - c. Renk ve süs forma ve fonksiyona uygun mu?
4. Öğrenci, fikir ve buluş olarak fonksiyon veya forma bir şeyler katmış mı?
5. El işçiliği bakımından işin yeterliliği
 - Malzeme gerektiği şekilde işlenmiş mi?
 - Alet doğru kullanılmış mı?
 - Teknikten gerektiği şekilde faydalanılmış mı?

İş bittikten sonra (eğer bu işi bir fabrikaya çoğaltmak için verirsek veya bu işi evimizde tekrar yapmak istersek işin yapılış sırası bir başkasına da anlatacak şekilde öğrencilere iş resmi çizdirilir. Bu işlem yapılırken şu sıra dikkate alınır:

1. İşin krokisinin çizimi,
2. İşin yapım resminin çizimi,
3. İş sırası,
4. Kullanılan malzeme,
5. Kullanılan aletler,
6. İşin yapılma süresi,
7. Karşılaşılan güçlükler ve dikkat edilecek noktalar.

6-7-8. sınıflarda işlenecek konular:

- Form çalışmalar,
- Örgü ve dokuma çalışmaları,
- Kukla ve gölge oyunları,
- İnşa çalışmaları,
- Ağaç işleri,
- Metal işleri,
- Kil işleri,
- Elektrik işleri.

Öğrencilerin çalışmalarının yıl sonu değerlendirilmesi:

Öğretmen bir yıl içinde öğrencinin:

- a. İlgisini,
- b. Çalışma gücünü,
- c. Yaratıcılığını,
- d. Teknik yeterliliğini,
- e. Gelişimini ders yılı sonunda değerlendirir. Bu değerlendirme bir yıl içinde yapılan gözlemin bir sonucudur.

Bunu kolaylaştırmak için her öğretmenin her öğrenci için bir fiş yada dosya tutması, öğrencinin ilerdeki meslek seçiminde yardımcı olması bakımından gereklidir.

3.3. Kanada İlköğretim Okulları Sanat Eğitimi Programının Veriler Işığında Değerlendirilmesi

Çağdaş sanat eğitimi veren ve sanat konusunda belli bir geçmişi ve birikimi olan Bauhaus'la birlikte Avrupa Ülkeleri belli bir ivme kazanmışlardır. Ancak yeni dünya ülkeleri; 200 yıllık tarihi olmasına rağmen Amerika, sanat konusunda daha büyük bir atılım yapmıştır. Bilindiği gibi bugün sanatın merkezi Newyork'tur. Bunun yanı sıra kapitalist ülke olmasına rağmen sosyal devlet yapısıyla, hem ekonomik hem de sosyal bakımdan en gelişmiş birkaç ülkeden biri olan Kanada her alanda olduğu kadar sanat ve sanat eğitiminde de model ülke konumunda olduğu gözlenmektedir.

1931 yılında İngiliz sömürgesi olan, tam bağımsızlığını bu tarihte alan Kanada'nın ekonomisi ve sosyal gelişmişlik düzeyi maksimum seviyededir. Kanada bütçesinin % 22,4'ünü eğitime ayırmaktadır. (M. Ceydağ, 1990, s.8).

Kanada ilköğretim okullarında Plastik sanat eğitimi ile ilgili dersler haftada ortalama 4 ders saatidir. Türkiye'de ise haftada 2 ders saatidir. Bu 4 ders saatinin tamamı görsel sanatlar ve el sanatlarıdır. Bunun dışında drama, dans, el yazısı (kaligrafi) gibi sanatla doğrudan ilgili dersler bu ortalamanın dışındadır. Türkiye'de ise drama, dans ve el sanatları adı altında herhangi bir ders yoktur.

Kanada'nın Sanat eğitimi sistemi sanatta bir bütün olarak bakar. Görsel sanatlar, müzik, drama ve dans aynı program içinde yer alır. Eğitim için sanat görüşü hakim olsa da bu alana, özel yeteneği olan için okullar personel ve materyal açısından yeterli donanımına sahiptir.

Her öğretmen sanatlar konusunda belli bir birikime sahiptir. Görsel sanatlar sadece ilgili derslerden değil, diğer derslerden de yararlanılan bir alandır.

Öğretmenlerin eğitim planları programa bire bir bağlı değildir. Öğretmenler okulun, çevrenin ve öğrencilerin sosyo ekonomik, kültürel şartlarına uygun olarak kendi özgün planları hazırlar. Her öğretmenin planı kendine özgüdür. Bu Kanada eğitim sisteminin eğitimcisine olan güvenin de kanıtıdır.

Kanada sanat eğitimi sisteminde dikkati çeken diğer konu sanat eğitiminde ölçme değerlendirilmedir. Sanat eğitimi ile ilgili dersler diğer derslerden farklı bir ölçme değerlendirme sistemine göre değerlendirilir.

Programda amaçlar, beklentiler, genel ve özel olmak üzere net ve açık biçimde belirtilmiştir.

3.3.1. Eğitimde Planlama

Kanada ilköğretim okullarında öğretmenlerin eğitim planları yıllık, 6,7. sınıflarda üç yıllıktır. 6.-7. sınıflarda planın uzun vadeli olmasının nedeni öğrencilerin mesleki tercihlerinde, liseye hazırlanmalarında hedeflerin önceden belirlenmek istenmesidir. Bu hedefler öğrencilerle birlikte belirlenir. 6. ve 7. sınıflardan itibaren öğrenciler rehber öğretmenlerle birlikte, kendi eğitim planlarını hazırlarlar. Öğrencilerin hazırladıkları bu plan onların amaçlarını nasıl belirleyeceklerini, bu amaçlara ulaşmak için nasıl ilerleyeceklerini belirlemede yardımcı rol oynar. Bu plan rehber öğretmenlere de öğrenciler hakkında detaylı bilgi verir. Böylece öğretmen planlarını öğrencilerin bireysel özelliklerini (halkla ilişkileri, önderlik becerileri, özel ilgi alanları, özel yetenekleri vb.) göz önünde tutarak hazırlar. Öğretmenlerin planları statik değil, değişkendir. Oysa Türkiye’de bu böyle değildir. Öğretmenlerin planları programa bire bir uymak zorundadır. Bireysel farklılıklar bir yana; bölgesel, kültürel, sosyal, ekonomik şartlar hemen hemen hiç göz önünde bulundurulmaz.

Kanada’da yıl boyunca öğrenciler eylül ayında geliştirdikleri amaçlarını ve uygulama planlarını tekrar ederler. Akademik başarılarını gözden geçirerek kariyerlerini belirleme ve eğitimleriyle ilgili fırsat ve olanaklardan neler kazanıp öğrendiklerini göz önünde bulundururlar. Eğer sonuç olumlu ise yollarına devam ederler. Aksi halde planlarına yeni amaçlar, yeni planlar eklemeleri gerekir. Her öğrencinin hazırlaması gereken planlar, velilere imzalatılır ve rehber öğretmenlere teslim edilir.

3.3.2. Sanat Eğitiminde Ölçme Ve Değerlendirme

Kanada sanat eğitim sisteminde, sanat eğitimi programları için farklı bir ölçme değerlendirme sistemi kullanılır. Sanat eğitiminde, ortaya konan ürünler bireyseldir, sübjektiftir. Matematik veya bir Tarih dersinde sorulan bir soruyu doğru veya yanlış diye değerlendirebilirken, bir resim için aynı şey söz konusu değildir. Bunun için sanat eğitimi dersleri için bir ölçme değerlendirme metodu uygulanır. Bu yöntem bilinen ölçme değerlendirme metotlarından daha detaylıdır.

Sanat eğitiminde ölçme ve değerlendirme öğrenciden beklenen davranışlar dört grupta toplanır. Bunlar;

- Kavramların anlaşılması
- Eleştirisel analiz ve değerlendirme
- Uygulama ve yaratıcı çalışma
- İletişim

Türkiye'deki ilköğretim okullarında sanat eğitimi ile ilgili derslerde (resim-iş eğitimi) çoğunlukla uygulama ve yaratıcı çalışma göz önüne alınarak değerlendirme yapılır. Resim-iş eğitimi gibi uygulamaya dayalı derslerin için ayrıca özel ölçme değerlendirme sistemi geliştirilmemiştir. Bu okullara sanat eğitimcisi yetiştiren eğitim fakülteleri güzel sanatlar eğitimi bölümlerinde ve güzel sanatlar fakültelerinde de aynıdır; bu okullarda ölçme ve değerlendirme tamamen o ders ile ilgili öğretmenin inisiyatifine bırakılmıştır. Bu durum Türkiye'de sanat eğitimi veren tüm kurumlarda başlı başına bir sorundur.

Kanada ilköğretim okullarında uygulanan sanat eğitimine ilişkin ölçme değerlendirme metodu, dörtlü sistem üzerinden ölçülür. Örneğin; kavramların anlaşılması ile ilgili öğrenci o ders ile ilgili kavramları terminolojiyi bilmek zorundadır. Eğer öğrenci kavramların çok azını anlamışsa düzeyi 1, bazı kavramları anlamışsa düzeyi 2, kavramların büyük bir kısmını anlamışsa düzeyi 3, kavramların tamamını veya tamamına yakını anlamışsa düzeyi 4'tür.

Bu dörtlü sistem üzerinden yine öğrenciden kendi yaptığı işi ve başkalarının yaptığı işleri değerlendirebilmesi, analiz ve yorum yapması beklenir. Öğrenci eğer kusursuz bir şekilde eleştiri ve analiz yapıyorsa düzeyi 4, analiz ve yorumları ancak rehber öğretmenin yardımıyla yapıyorsa düzeyi 1'dir.

Beklenen bu dört davranıştan (kavramların anlaşılması, eleştirisel analiz ve yorum, uygulama ve yaratıcı çalışma, iletişim) ikisinden düzeyi 2, ikisinden düzeyi 3 ise bunun aritmetik ortalaması alınır. Bu durumda öğrencinin düzeyi $2+2+3+3=10/4=2,5$ 'tan 3'tür.

Öğrencilerden beklenen bu dört davranış şekline üçüncüsü olan uygulama ve yaratıcı çalışmada beklentiler detaylı olarak belirtilmiştir. Örneğin uygulama ve yaratıcı çalışma ile öğrenciden beklenen beceri, kavram ve tekniklere başvurusu, uygulamayı eksiksiz, yetkin bir şekilde yapması, alet, donatı ve materyalleri doğru ve yerinde kullanması, güvenlik prosedürlerinin farkında olmasıdır. Bunları yetkin bir düzeyde yapabilen bir öğrenci uygulama ve yaratıcı çalışmadan 4 düzeyinde not alır.

3.3.3. Sanat Eğitimi Programları

Kanada sanat eğitimi programı kapsamında üç ana ders vardır. Müzik, görsel sanatlar, drama ve dans. Bu üç dersin aynı kapsam alanında olması Kanada eğitim sisteminin sanat eğitime bütün olarak baktığının kanıtıdır.

Sanat eğitimi programında bu dersler ayrı ayrı toplam beklentiler, belirli beklentiler, yaratıcı çalışma ve eleştirel düşünme başlıkları altında ele alınmıştır.

Türkiye'deki sanat eğitimi programı ile karşılığında Toplam Beklentiler ve Belirli Beklentiler, Türkiye'de Genel Amaçlar ve Özel Amaçlar olarak alınmıştır. Kanada sanat eğitimi programında dikkati çeken nokta sistemin eleştirel düşünmeye yorum ve analiz yapmaya verdiği önemdir. Gerek bu derslerle ilgili ölçme değerlendirmede, gerekse programlarda bu beklentilerin üzerinde önemle durulması üstünde durulması gereken bir durumdur. Diyebiliriz ki, Kanada eğitim sisteminin en önemli özelliklerinden birini aktif, yaratıcı, düşünen, eleştiren, analiz ve yorum yapabilen bireyler yetiştirmeye yönelik uygulamalardır.

Oysa Türkiye'deki ezberci eğitim sisteminin öğrencideki yaratıcılığı geliştirmek yerine körelttiği eğitim uzmanlarınca onaylanmıştır. Türkiye Zeka Vakfı ile Milli Eğitim Bakanlığı'nın ortaklaşa düzenledikleri "Yaratıcı Zeka ve Eğitim" konulu sempozyumun eğitim uygulamalarımızın çağdaşlığını ve çarpıklıklarını bir kez daha su yüzüne çıkarmıştır. Katılımcılardan Doç. Füsün Akarsu, gereksiz bilgileri öğrencilerin zihnine yerleştirmek için tüm öğretmenlerin, yöneticilerin canla başla çalıştığını, resim, müzik derslerinde göstermelik, bu dersler için okuldan ayrılan sınıfların donanımsız, ezbere dayalı, edebiyat derslerinin verimsiz olduğunu belirtmiştir. Prof. Metin Ger ise

yaratıcılıktan eğitim sistemindeki herkesin korktuğuna dikkat çekerken “Yaratıcı olmak şizofreni değildir. Yaratıcılıkta akıl şizofrenideki gibi daldan dala uçmaz. Akıl kontrol altındadır. Düzenli öğretmeye yönelmiş çıkmazdan çıkalım artık” diyerek sorunun önemine değinmiştir. (Leman Dergisi, 31 Mayıs 2000).

Kanada sanat eğitimi programının diğer bir özelliği herkesin okuyabileceği, ulaşabileceği bir şekilde yayımlanmış olmasıdır. Program kitapçığında bunu özellikle velilerin eğitim sistemi hakkında bilgilendirilmesi, öğrencilerin eğitiminde velilerin önemli rol oynadığının, oynaması gerektiğinin altı çizilmektedir. Kanada eğitim sistemi gerektiğinde velilerin de eğitiminden sorumludur. Her öğretim yılı başında velilere program kitapçıkları verilir.

Kanada ilköğretim okullarında sanat eğitimi dersleri haftalık ders programında önemli bir yeri kapsar. Diğer derslerle de, özellikle 1,2,3 ve 4. sınıfa kadar olan dersler çoğunlukla sanat yoluyla, oyun şeklinde verilir. (Oyun metodu üst sınıflarda da uygulanan bir yöntemdir). Örneğin Show, tell (anlat bakalım) adlı 1. sınıflara ait ders tamamen oyuna dayalıdır. Bu dersle amaç öğrencilerin gözlem yeteneklerini geliştirmek, izlenimleri, vücut mimik ve jestleriyle anlatmaya çalışarak ifade yeteneklerinin gelişmesini sağlamaktır. Yine Journal (Günlük) adlı derslerde öğrenciler çevresinde olup biten gündemdeki olayları anlatarak yorumlarda bulunurlar. Yorum ve analiz bütün dersler için geçerli olan bir beklentidir. Daha önce de vurguladığı üzere Kanada eğitim sisteminde eleştirel düşünme analiz ve yorum öğrencilerden beklenen öncelikli davranış biçimidir.

3.4. Türkiye İlköğretim Okulu Sanat Eğitimi Programlarının Veriler Işığında Değerlendirilmesi Ve Kanada İlköğretim Okulları Sanat Eğitimi Programları İle Karşılaştırılması

1973 yılında yürürlüğe giren 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Yasası Türk vatandaşları için 5 yıllık temel eğitim süresini 8 yıla çıkarmıştır. Ancak bu uygulama yurt genelinde ancak 24 yıl aradan sonra 1997 yılında yaygınlaştırılabilmektedir.

8 yıllık zorunlu kesintisiz eğitimle birlikte eğitimde önemli bir reform gerçekleştirilmesine karşın sanat eğitimi programlarında ileriye dönük önemli bir adım atılamamıştır. Sanat eğitiminde sağlanan gelişmeler incelendiğinde ve bu çabalar ülkede yapılanlarla karşılaştırıldığında, sanat eğitimi sorunlarının Türkiye’de henüz çok önemli olmadığı söylenebilir. Sanat eğitiminin en büyük sorunun, sorunların varlığının fark edilmesinde geç kalınmış olmasıdır.

3.4.1. Genel Eğitim Anlayışı

Eğitim Tarihi, toplumların genç kuşakları yetiştirmede ulaşmak istedikleri eğitim amaçlarını kendi değer yargılarına ve dünya görüşlerine göre saptadıklarını göstermektedir. Genç kuşaklara kazandırılacak niteliklerin çağın gerekleriyle oluşan toplumun değer yargıları ve dünya görüşü doğrultusunda olması beklenir. Teknolojinin imkanlarıyla iletişim ağının hızla yayıldığı küreselleşen dünyada yaşam koşulları ve toplumların siyasal, ekonomik ilişkileri göz kamaştıran bir hızla değişmekte ve gelişmektedir. Eğitimde aynı devingen yapıda olmak zorundadır. Türkiye’de bu beklentilerin gerçekleştirilmediği görüşünü birçok eğitimbilimci paylaşır.

Milli Eğitim, ya doğrudan doğruya, ya da dolaylı olarak, hemen bütün vatandaşları düşündüren bir etkinlik düzenidir. Milli Eğitimin çeşitli uzmanlık dallarını ilgilendiren bilimsel ürünler yanında, eğitim sorunlarını saptamaya yönelik ve öneriler içeren ürünlerde yayımlamaktadır. Bununla birlikte, milli eğitimin; Türkiye’nin jeopolitik durumuyla, toplum yapısıyla, tarihi ve ekonomik koşullarıyla, gelişmiş hukuk kavramıyla, politik düzen ve kültürel temellerle ilişkilerini, bağlantılı olarak inceleyen ve ileri ulusların eğitimlerinin dayandığı felsefenin ana çizgilerini ortaya koyan çalışmalar yapılmamıştır. Milli Eğitim, sistematik kuramı değil, birey ya da grup anlayışı yanında, özellikle toplumsal, politik ve ekonomik baskıların etkilerini izlemiş çalışmalar toplumumuza gelişme gücü ve kalkınmaya hız ve güç kazandıran doyurucu bir ağırlık getirmemiştir.

Eğitimin en önemli amaçlarından biri sosyal yönden yararlı kavramlar oluşturma olmasına karşın öğrencide gerçekleştirmek istediği son ve kesin amaç yaratıcılıktır (Alkan, 1979, s. 13.).

İçinde yaşadığımız toplumun öğretim ve eğitim sistemi, temelde entelektüel bir nitelik taşır. Fakat gereksinimlerimiz, bireydeki yaratıcı gücün ortaya çıkmasına ilişkin araştırmaları destekleyecek, hızlandıracak niteliktedir. Bu nedenle sistemin gençlerde yaratıcılığı eğitmek açısından yönlendirilmesi gerekir.

Yaratıcılık kavramı hem bilim, hem sanat alanlarında söz konusu olan, yaratma yeteneğini içerir. Yaratıcılık yalnız sanatsal süreçlerde ya da sanat eğitimi ve öğretimine ilişkin etkinliklerde rol oynayan bir yeti olmayıp, insan yaşamının ve insanlığın evinin tüm yönlerinde yer alan temel bir yetenektir.

Zihinsel etkinliklerde, önemli iki düşünce tipinden söz edilebilir: yakınsak düşünce ve ıraksak düşünce. Zeka bölümünü değerlendirmek için oluşturulmuş testler sadece yakınsak düşünceyi göz önüne almaktadır. İçlerinde ıraksak düşünceye çok az ölçüde değinen testler olmakla birlikte söz konusu düşünce biçimini değerlendirilecek ölçüde değildir.

Yakınsak düşünce, beklenen, belirlenmiş, uylaşmacı (Konveksiyonel) ve olağan yanıtlara yöneliktir. Çözülmesi için, önceden belirlenmiş, ölçülenmiş (normlanmış) yöntemlerden yararlanabilecek türden sorular çıkınca etkinlik kazanır. Yakınsak düşünce güvenli, yöntemli, tutucu bir düşünce biçimidir. Yakınsak zeka bilinenlerle yeni bir şeyler yaratmaktan çok, var olan, bilinen ulamları (kategorileri) geliştirmek amacındadır.

Buna karşılık ıraksak düşünce, önceden hiçbir şeyin belirlenmemiş olduğu, türlü doğrultularda özgürce yol alan düşünmedir. Bilineni, öğrenilmiş olanı eleştirir, gerekirse düzeltir. Olabilecek konusunda düşünür, belirli olmayan alanlarda dolaşmak eğilimi gösterir. Çözülecek sorunu keşfederek, çözüme varmak için hangi evrelerden geçeceğini, hangi adımları atacağını önceden bilmeden, yeni ve özgün düşüncesi, çözümünü ortaya koyar. Bilinmezler ve tehlikeler onun en büyük ilgi kaynağıdır. “Beklenmeyen” ve “Bilinmeyen”, ıraksak zekayı kamçılar. ıraksak düşünce, belirsizlik ve kuşkusuzluk karşısında harekete geçer(San,1985, s.32).

Genel retim sistemleri de yakınsak düşünüşü geliştirmeye eğilimlidir; ıraksak düşünüş biçimlerine, yani asıl yaratıcı düşünme biçimlerine pek yer verilmemektedir. Sınav ve testler yakınsak düşünmeyi değerlendirecek biçimde düzenlemekte, ıraksak düşünme, dolayısıyla yaratıcılığı ihlal etmektedir. Anaokullarından niversiteye kadar çeşitli kurumlarda yaratıcı öğrencilerle ilgili birkaç inceleme verisini gözden geçirildiğinde bu araştırmaların büyük bir kesiminde, öğretmenlerin, ğretim üyelerinin, az yaratıcı kimseleri seçtikleri, yaratıcı niteliği olanları da seçmedikleri ortaya çıkmaktadır. Öğretmenler genellikle toplumsal olma, ciddilik ve sorumluluk duygularını taşıma, sebat etme gibi uyuşmacı nitelikleri seçme eğilimindedirler. Testler yoluyla en yaratıcı nitelikte olarak saptanmış öğrenciler, ya öğretmenleri tarafından en az tanınmış olanlardır, ya da ğretmenlerinin, okul çalışmalarında isteksiz, yalnız (diğerlerinden ayrılmış), bağımsız, sınıfta bozguncu, düzensiz, garip, toplum dış, yani “istenmeyen ocuk” olarak tanımladıklarıdır.

Zeka ve yaratıcılık arasındaki ilişkilerle ilgili araştırmalar, geleneksel eğitim ve üretim anlayışının, her düzeyde yeniden gözden geçirmek gerektiği ortaya koymaktadır. İçinde bulunduğumuz toplum giderek atılgan, gözü pek, girişimci gücü olan, yaratıcı kimselere daha çok ihtiyaç duymaktadır.

Sanat Eğitimi, ağdaş eğitim kavramı içinde yerini almadığı sürece, Türkiye’de sürdürülen, eğitimi çağdaşlaştırma çabaları, yetersiz ve tek yönlü olacaktır. Bu ağdaş dünyanın amaçladığı, yaratıcı-üretici bireyler yetiştirmede başarısızlığa neden olabilir.

Kanada Federal parlamenter demokrasi ile yönetilen laik bir ülkedir. Türkiye’de ağdaş, demokratik, laik bir hukuk devletidir. Kanada’da ilköğretim okullarında din dersleri yoktur. Din ve din ile ilgili derslerin sanat eğitimi ile sanat eğitiminin amaçları gerçekleştirmekle ne gibi bir bağlantısı olabilir diye düşünülebilir. nl Alman düşünürü, yazar Geothe “Eğitim bağımsız, zgrleştirilmiş yaşımdır” der. Sanat eğitiminin amacı kiőiyi yaratıcılığı geliştirmede cesaretlendirmek, duyarlı, yaratıcı, gözlem yapan birey yetiştirmek ve sosyal bilinci geliştirmektir.

Din ve eğitimi insana düşünmeyi, sorgulamayı değil itaati gerektirir. Bilim ve sanat ise düşünmeyi, eleştirmeyi, sormayı, şüphe etmeyi gerektirir. İtaat insanı bilimden, şüphe etmek ise insanı dinden çıkarır. Bu nedenle laik ülkelerde birer bilim yuvası olması gereken okullarda, özellikle ilköğretim okullarında din dersleri zorunlu değildir. Hatta Kanada örneğinde olduğu gibi seçmeli bile değildir. Oysa Türkiye'deki tüm ilköğretim ve liselerde din dersleri zorunludur. Üstelik ilköğretim 1.ve 2. kademesinde din dersleri haftada 2 saattir (80 dk),

Sanat eğitimin amaçlarına ulaşılabilmesi için bilimle ilgili olmayan, derslerden arındırılmış bir ortamda etkinlik göstermesi gerekir.

3.4.2. Eğitimde Planlama

Türkiye Eğitim Sisteminde planlar yıllık ve günlük olmak üzere iki şekilde hazırlanır. Yıllık planlar programa uygun şekilde her eğitim yılının başında yapılır. Bu planlar okul müdürü tarafından onaylanır. Yıllık planlarda önemli gün ve haftalara yer verilmesi, Atatürkçülük konularına yer ayrılması dikkat edilmesi gereken en önemli hususlardan biridir.

Günlük planlar ise, her gün, o gün hangi ders varsa o derste öğretmenin anlatacağı ve işleyeceği konunun detaylarının anlatıldığı, en az yarım sayfadan oluşan bir metindir. Bu metinde dersin adı, süresi, amaç, kullanılacak araç ve gereçler, beklentiler ve dersin işlenişine geniş yer verilir.

Planların eğitimde verimi artırmada ve hedeflere ulaşmada yeri tartışılmaz. Hiçbir işin plansız olmayacağı gibi, eğitim gibi çok önemli ve hassas bir konuda planın önemi büyüktür. Çağdaş eğitim bunu gerektirir. Ancak Türkiye'de uygulanan yıllık plan ve günlük plan sistemi kağıt üzerinde kalmakta, sadece öğretmenin teftişlerde üstünde durduğu bir konu haline gelmiştir. Bunun nedenleri arasında programın ders öğretmenine yaratıcılığını ortaya koyacağı, hareket alanı bırakmamasını sayabiliriz.

İlköğretimde planlama yalnızca öğretmenler ve idare tarafından yapılır. Kanada eğitim sisteminde olduğu gibi öğrencilere belli yaşlarda hedefleri ile ilgili planlar

yaptırılmaz. Okul yıllarında öğrencilere kazandırılmayan plan yapma alışkanlığı nedeniyle ileride meslek sahibi olacak olan öğrenciler iş hayatlarında plan yapmak zorunda olsalar bile bu göstermelik olacaktır.

Her dersin ortak amaçları olacağı gibi farklı amaçları da olacaktır. Dolayısıyla planları da farklı olacaktır. Teorik derslerle, uygulamaya dayalı derslerin içerikleri, işleyişleri farklı olduğu gibi, planları da farklı olmalıdır.

Sonuç olarak sadece eğitimde değil, hayatın her alanında planlı, programlı iş görme alışkanlığı kazanmak için, okullarda bu alışkanlık erken yaşlarda kazandırılmalıdır.

Öğretmenlere yaratıcı yanlarını ortaya koymada gerekli olan özerklik tanınmalıdır. Programın içeriğine bağlı kalmak kaydıyla kendi özgün planını yapabilmelidir. Zira sanat eğitimi bireyde yaratıcı gücü ortaya çıkarmayı hedeflediği kadar, bireyin bu yaratıcı yönünü yaşamasını da hedefler.

3.4.3. Sanat Eğitiminde Ölçme ve Değerlendirme

Türkiye’de sanat eğitimi veren kurumlarda ölçme ve değerlendirme başlı başına bir sorun değildir. Çünkü henüz böyle bir sorunun yeterince ayrımında olan çok az insan vardır.

Her şeyden önce sanatsal çalışmaları değerlendirmede diğer derslerden farklı bir ölçme, değerlendirme metodu uygulaması gerektiği açıktır. Oysa sanat eğitimi, sanat derslerine yönelik kendine özgü bir ölçme, değerlendirme metodu yoktur.

Matematik, dilbilgisi, tarih, coğrafya gibi derslerde doğru ve yanlış vardır. Objektiftir. Oysa sanat derslerinin objektif yanlarının yanı sıra, sübjektif yanları daha fazladır. Sanatta doğru ve yanlıştan çok iyi, güzel, farklı, özgün vardır. Türkiye gibi sanata ve sanatsal çalışmalara verilen değer ne ölçüde olduğunu göz önüne alınacak olursa, öğrencilerin daha küçük yaşlardan itibaren kültürel mirası geleceğe taşıyabilmeleri için her şeyden önce bu dersleri sevmeleri gerekir. Böylesine yoğun

eğitim programları içinde, resim yapmayı öğretmek, ya da öğrenmek, öğretmen için de ana baba içinde zaman kaybıdır. Üniversite eğitiminden geçmiş bireyler arasında bile “Resme hiç yeteneğim yoktur. Çöpten adam bile çizemem” diyenler ya da öğretim yıllarını anlatırken: “Bütün notlarım yüksekti bir tek resimden bütünlemeye kalmıştım” sözleriyle resim dersini gülmece konusu yapanlar az değildir. Bunun nedenleri arasında çevre, resim öğretmeninden kaynaklanan sorunlar olduğu kadar sanat çalışmalarının ölçme ve değerlendirilmesinden kaynaklanan sorunların hatırı sayılır bir ağırlığı olduğu bir gerçektir.

Diğer arkadaşından daha düşük not alan öğrenci öğretmenine bunun nedenini sorduğunda tatmin edici bir yanıt alabilmelidir. Aynı durum matematik dersi için söz konusu olsa öğretmen öğrencisine “senin yaptığın işlem yanlış, arkadaşının ki doğru” diyebilir ve bunu işlemin doğrusunu yaparak gösterebilir. Resim dersi için bu durum söz konusu değildir.

Resim öğretmeni öğrencisine “Arkadaşının işi çok güzel olmuş, seninki olmamış” diyemez. Neye göre iyi, neye göre kötü. Böylesine öznel kriterlerin geçerli olduğu bir ortamda detaylı bir ölçme-değerlendirme metodu geliştirilmesi sanat eğitiminin amacının gerçekleştirilmesinde yaşamsal önemi vardır.

Önceki bölümde, Kanada ilköğretim sanat eğitimi programında bu konu ile ilgili (başarı düzeyleri 1-8 Tablo 2) veriler sunulmuştu. Bu ve buna benzer metotlar geliştirilebilir. Bu alanda örnek teşkil edecek gelişmiş diğer ülkelerin programlarından da yararlanılabilir.

3.4.4. Sanat Eğitimi Programları

İlköğretim okullarının yurt genelinde yaygınlaştırılması ile birlikte, program geliştirme çalışmaları da sürmektedir. Ancak Resim dersi programları yapılmadığı için eski programlar geçerliliği korumakla ilköğretim okullarında aynı programlar uygulanmaktadır. İlköğretim 1. kademe 4. ve 5. sınıflarda uygulanması öngörülen İş Eğitimi programı 1983-1984 tarihinden başlayarak yürürlüğe girmiştir.

İlköğretim adı geçen “Resim-İş” adı plastik sanatlar eğitimi anlamına sınırlılıklar getirmektedir. “Resim” sözcüğü plastik sanatların bir dalını çalıştırdığı için, özel bir sanatsal uğraş eğitimi biçiminde yanlış anlamalara neden olmaktadır. Resim yapmayı öğreten bir ders sınırlılığı konusu beraberinde başka yanlışları da getirmektedir. Güzel sanatların bir dalı olarak kabul edilen resim alanında çalışmak, özel bir yetenek gerektirir düşüncesiyle, bu ders sadece bu alana yetenekli kabul edilen öğrencilere yönelikmiş gibi algılanır.

Çocuğu üst okullara yetiştirebilme kaygısı içinde olan ebeveynler için, sınırlama, dersin gereksizliği kanısını da beraberinde getirir.

Resim ve İş Eğitimi dersleri, aynı çatı altında “Güzel Sanatlar Eğitimi” ya da “Görsel Sanatlar” diye adlandırılabilir.

İlköğretimin 1. kademesinde Resim-İş programının amaçları, programda on maddeden oluşmaktadır. “Sanat yoluyla insanı eğitmek için başvurulana, kurumsal ve algısal çabaların tümünü kapsayan” (Zafer Gençaydın, 1983,Sayı: 60) bir sanat eğitiminin, yaratıcı gücü geliştirme amacı, programda açık ifadesini bulamamıştır. Programda amaçlar bölümünün 3. maddesi yaratıcılığı geliştirme amacını şöyle belirtir:

Resim iş derslerinde öğrenciler:

Madde 3. El işi çalışmalarıyla yapıcılık ve yaratıcılık yönlerini geliştirirler. (M.E.B, 1983, s.227).

Yukarıdaki ifade, plastik sanatlar eğitiminin bir bütün olarak kabul edilmediğine bir örnektir. Çünkü doğal olarak şu akla gelebilir. El işleri dışındaki diğer plastik etkinlikler yaratıcılığı geliştirmiyor mu? 3. madde dışında hiçbir amaçta, yaratıcılıktan söz edilmemektedir. İlköğretim 2. kademe Resim İş programının amaçlarında ise yaratıcılıktan hiç söz edilmemektedir. Program başta yaratıcılığı geliştirmeyi amaçlamıyorsa, gerçekleşmesi de beklenemez.

Sanat eğitiminin önemli amaçlarından biri olan, çocuğa sanatsal ve estetik duyuş ve sezi kazandırmak çocuktaki estetik duyarlılığı geliştirmek, program amaçları

arasında yer almamıştır. Çocuğun bilişsel ve bilgisel gelişimini dengeleyecek biçimde sağlıklı duyu, duygu, duygulanım gelişimine katkıda bulunmak amacı da, program amaç edinilmemiştir.

Resim-İş dersi programlarının konularını, yıllık programlarında her öğretim yılında şu konuları işlemek gelenek haline gelmiştir. “İlköğretim Haftası”, “Dünya Çocuk Günü”, “Hayvanları Koruma Günü”, “Yangın Haftası”, “Kızılay Haftası”, “Kitap Haftası”, “Yerli Malı Haftası”, “Atatürk Haftası”, “Yeni Yıl”, “Yeşilay Haftası”, “Orman Haftası”, “Gençlik ve Spor Bayramı”, “Yörenin Kurtuluş Günü”, “Turizm Haftası”. Bu konuların sanat eğitimi açısından sorun olduğu söylenemez. Ancak diğer dersler paralelinde işlenmesi, öğrencinin yaratıcılığı geliştirici özgün ürünler yerine betimleyici ürünlerin doğmasına neden olur. Çocuk, yetişkinlerin dünyasına, verilerine, değer yargılarına, doğrularına uygun olarak, o günün önemini ifade etmek zorunda bırakılır. Düş ve imgelerin gücünü bu durum kesinlikle engeller.

Resim –İş eğitiminin amacı alıştırma yaparak çocuğa beceri kazandırma değil, çocuğun özgürce uğraşları ile duyuşsal alanda gelişmesi ve yaratıcı güçlerini, buluşlarla ortaya dökmesini sağlamaktadır. İnsanın duygu yanı, onun sanatsal etkinliklerle kurduğu ilişkiler içinde gelişir. Gören, gördüğünü algılayan, duyarlı, insancıl ve uygar insan kişiliği böyle bir süreç içerisinde oluşabilir.

İş eğitimi ve iş teknik derslerinde ise durum çok farklı değildir.

M.E.B. 2148 sayılı Tebliğler Dergisinde İlköğretim okulları 2. kademesinde iş ve teknik eğitim derslerinin amaçlarında 7. madde şöyledir:

7. Madde: Öğrencilerin rastladıkları zorlukları kendi irade ve güçleriyle yenerek bağımsızlık kazanmalarına yapıcı ve yaratıcı nitelikte yetiştirmelerine yardım etmek.

7. maddenin sanat eğitiminde yaratıcılık kavramını ele alması önemlidir. Ancak iş eğitimi derslerinin amaçları bir işleme yöneliktir. Her zaman işlevsel ürünler ortaya koymak yaratıcılığı sınırlayacağı gibi sanat eğitiminin hedeflerinden de uzaklaştırır. İş

eğitimi dersini tamamen sanat eğitimi kavramı kapsamında ele alınmamaktadır. Çünkü iş eğitimi dersi okullarda “Tarım”, “Ev Ekonomisi”, “Ticaret” gibi dersler olarak da okutulmaktadır.

İş Eğitimi dersini yürütecek öğretmenlerin niteliği konusundaki karar (.M.E.B., 26 Eylül 1938, s. 377.) uygulamada sakıncalar yaratabilecek özelliktedir. İş eğitimi dersine, branş öğretmenlerinin girmesi istenmektedir. Oysa İş Teknik Eğitimi, Ev Ekonomisi, Tarım, Ticaret gibi birbirleriyle ilişkileri olmayan dört alanda uzmanlaşmış öğretmen yetiştiren bir kurum yoktur. Bunlardan birisinde uzmanlaşmış bir öğretmenin, diğer üç alan dersinde yeterli verimi sağlayabilmesi kuşkuludur.

Resim ve İş eğitimi dersleri belirli teknikleri ve el becerilerinin kazandırılmaması biçiminde anlaşılmamalıdır. Yalnızca, sanatın temelinde yatan işçilik önemsenmemelidir. Bu derslerin birincil hedefi olan duyarlılık yetisinin geliştirilmesi sonucu aldığı yeterlilik ile, çocuk dolaylı olarak beceri de kazanmış olacaktır. Ancak salt beceriye dönük eğitim, insanın asıl duyarlılık yönünün eğitimi ihmal edecektir.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

4.1. Sonuç

Genel eğitim içinde güzel sanatlar eğitimi; sanat yoluyla insanı eğitmek için başvuru kuramsal ve eylemsel çalışmaların tümünü kapsar.

Sanat eğitimi kişinin içinde yaşadığı topluma hizmet eden, gördüklerini, duyduklarını, düşüncüklerini, hissettiklerini fikir ve heyecanlarını bir işte gerçekleştirdiklerini görerek kendilerine güvenmeyi, metotlu ve planlı çalışmayı öğreten birbirleriyle işbirliği yaparak yardımlaşma planlı çalışmayı öğreten, birbirleriyle işbirliği yaparak yardımlaşma ve dayanışma alışkanlığı kazandıran bir sistemdir.

Sanat bireyin sosyal ilişkilerini ayarlamasını, işbirliği yapabilmeyi doğruyu ifade edip, seçebilmeyi, bir işi başlayıp bitirme sevincini tatması, paylaşması öğrenme isteğini arttırmasını yaratıcılığının geliştirilmesi ve üretken olması için gereklidir.

Türkiye’de sanat eğitimi gerçek anlamda Cumhuriyetle birlikte başlar. Türkiye’de kısa bir geçmişi olan sanat eğitiminin daha nitelikli bir düzeye ulaşabilmesi için model programlara ihtiyacı vardır.

Kanada’daki eğitim sistemi Türkiye’deki eğitim sistemine göre çok büyük farklılıklar içermektedir. Amaç Kanada’daki sanat eğitimi programları ile Türkiye’deki sanat eğitimi programlarını karşılaştırıp daha nitelikli bir sanat politikası için veriler elde etmektedir.

Nitelikli bir eğitim sisteminin oluşturulması kuşkusuz büyük miktarda yatırım gerektirir. Kanada ve Türkiye’deki eğitim sisteminde en büyük fark bütçeden eğitime ayrılan paydır. Kanada bütçesinin % 22.4’ünü eğitime ayırırken, Türkiye bütçesinin % 8’ini eğitime ayırmaktadır. Endonezya’da bile bütçeden eğitime ayrılan pay % 12’dir.

Dikkati çeken diğer nokta, Türkiye ve Kanada ilköğretim sanat eğitimi programlarında haftalık ders programlarındaki sanat eğitimi dersleri arasındaki farktır.

Türkiye'deki sanat eğitimi dersleri Kanada'dakine oranla yarı yarıya daha azdır. Kanada ilköğretim okulları 1. Kademedeki (1-5. sınıf) dersler daha çok sanat yoluyla verilir. Dersler oyun şeklinde, yaşamla iç içedir. Uygulanan yöntem eğitim için sanat anlayışıdır. Türkiye'deki eğitim programlarında ise bu yoktur. Resim dersleri haftalık 1'er saatle sınırlandırılmış, iş eğitimi derslerinin ise sanat dersi mi, yoksa mesleki alana hazırlık dersi mi olduğu tartışma konusudur. Türkiye'deki sanat ve sanat eğitimi derslerinin ağırlık kazanması, sanat yoluyla eğitim ve öğretim geliştirilmesi gereklidir.

Eğitimde uzun vadeli planların olmayışı, eğitimin siyasi istismar konusu oluşu Türkiye'ye özgü eğitim sisteminin bir başka özelliğidir.

Kanada ilköğretim okullarında planlama işi rehber öğretmenlerinin sorumluluğundadır. Rehber öğretmenlerden sonra danışmanlar bu sorumluluğu alır ve öğrenci ile sık sık bir araya gelerek gelecekteki hedefleri belirler.

Türkiye'de ise planlar genel olarak programa bağlıdır ve öğrenci planlama konusunda pasif konumdadır. Oysa Kanada'da daha küçük yaştan itibaren planlılık alışkanlığı kazandırmak amacıyla okullarda öğrencilerden kendi hedeflerini belirlemelerinde yardımcı olacak, yıllık eğitim planlarını yapmaları istenir.

Türkiye'de sanat eğitiminde ölçme ve değerlendirme başlı başına bir sorundur. Buna sanat eğitimi veren tüm kurumlar dahildir. Çünkü sanat eğitimine özgü bir ölçme değerlendirme yöntemi yoktur. Kanada'da ise böyle bir sorun yoktur. Sanat alanındaki başarı düzeyleri dört kategoriye odaklanmıştır. Bunlar, 1. Kavramların anlaşılması, 2. Eleştirel analiz ve değerlendirme, 3. Uygulama ve yaratıcı çalışma, 4. İletişim'dir.

Öğretmenler ebeveynlerine rapor verirken, öğrencilerle konuşurken beklentileri, amaçları başarmaları için neyin gerekli olduğunu buna göre belirler.

Kanada sanat eğitimi programı kapsamında üç ana ders vardır. Müzik, görsel sanatlar, drama ve dans. Bu üç dersin aynı kapsam alanında olması Kanada eğitim sistemi sanat eğitime bütün olarak ele aldığının göstergesidir.

Kanada sanat eğitimi programında bu dersler ayrı ayrı toplam beklentiler, belirli beklentiler, yaratıcı çalışma ve eleştirel düşünme başlıkları altında ele alınmıştır.

Kanada sanat eğitimi programında dikkati çeken nokta sistemin eleştirel düşünme, yorum ve analiz yapmaya verdiği önemdir. Sistemin en önemli özelliklerinden biri aktif, düşünen, yaratıcı eleştiren, analiz ve yorum yapabilen bireyler yetiştirmeye yönelik uygulamalardır.

Türkiye’de ezberci eğitim sisteminin öğrenideki yaratıcılığı geliştirmek yerine körelttiği uzmanlarca onaylanmıştır.

Türkiye’deki eğitim sistemi, okullardaki disiplin anlayışı öğrenciyi sormaya kuşku duymaya, eleştirmeye ve yorum yapmaya değil, itaat etmeye yönlendirir. Böyle bir sistem içerisinde temel amacı yaratıcı eleştirisel düşüncüyü geliştirmek, davranış ve tutumlarına estetik yön vermeyi hedefleyen sanat eğitimi dersleri genel eğitim anlayışıyla bazı noktalarda çalışmaktadır.

Ancak sorunların farkında olunması, bu sorunların ne olduğu, çözümü için neler yapılması gerektiği, konusu üzerinde durulması en azından bir aşamadır.

4.2. Öneriler

Bir ülkenin kalkınması o ülkenin eğitime verdiği önem ile doğru orantılıdır. Nitelikli bir eğitim içinde eğitime önemli ölçüde pay ayrılması gereklidir. Türkiye’deki eğitim sisteminin en önemli sorunlarından birisi hazineden eğitime ayrılan payın arttırılması gerektiği düşünülmektedir.

Türkiye’de ilköğretim programlarının yaratıcı, sorgulayıcı, eleştirel düşüncüyü geliştiren bireysel farklılıkları göz önünde bulunduran nitelikte olması gerektiği, bunun için de gerek sanat yoluyla eğitimin gerekse sanatla ilgili derslerin niteliğinin ve niceliğinin arttırılması gerektiği zorunlu görülmektedir.

Türkiye’de ilköğretim programlarından, bireyin yaratıcılığa, sorgulamayı, eleştirel düşünmeye ket vuran, bilimsel içerikten yoksun olan din kültürü ve ahlak bilgisi derslerinin kaldırılması gerekmektedir.

Sanatla ilgili olan resim-iş, iş eğitimi gibi derslerin kapsamı net bir şekilde belirlenmeli, bu derslerin mesleki alana hazırlık dersleri mi, yoksa sanat eğitimi dersleri mi olduğu açıklığa kavuşturulmalıdır.

Sınıf öğretmeni yetiştiren yüksek öğretim programlarında öğrencilere sanatla ilgili derslerin niteliği ve niceliği arttırılmalı, sanat yoluyla eğitim metodu ilke haline getirilmelidir. Sınıf öğretmenleri sanat yoluyla eğitim konusunda gerekli donanıma sahip olmalıdır.

İlköğretim okullarında, sanatla ilgili derslere özgü bir ölçme değerlendirme sistemi geliştirilmelidir.

Sanat eğitimi dersleri bir bütünsellik içinde verilmeli, zümreler tüm sanat eğitimi (resim, müzik, drama, dans) öğretmenleri tarafından belirlenmelidir.

Çağdaş normlara uygun bir sanat eğitimi için gelişmeler takip edilmeli, eğitimcilerin bu gelişmeleri takip etmeleri sağlanmalıdır.

Sybil, Marshall. **Art And Experiment in Education**. Chicago: Cabridge University Press, 1963.

Tansuğ, Sezer. **Sanatın Dili**. İstanbul: Koza Yayınları, 1979.

Tüzcet, Önder. **Form Ve Doku: Formun Dokusu Üzerine Bir Deneme**. İstanbul: Matbaa Tek, 1967.

Weber, Gert. **Kunsterziehung Gestern, Heute Morgen Auch**. Ravensburg, Krumbach Ins., 1964.

Whitford, William **An Introduction To Art Education**. New York: Appleton Co., 1929.

Dergiler

Atalayer, Faruk. "Temel Sanat Eğitiminin Gerekliliği" **Anadolu Üniversitesi Sanat Ve Kültür Dergisi** Sayı :2, 1990.

Gençaydın, Zafer. "Güzel Sanatlar Eğitimi Üzerine Görüşler" **Milli Eğitim Dergisi** Sayı:60. M.E.B. Yayınları.

Götze, Karl. "Zeichen Und Formen" **Kunstler** ,2, 1901.

Koçak, Gülbin. "Yazı Resim İlişkisi Ve Resimli Kitap Üzerine" **Anadolu Üniversitesi Sanat ve Kültür Dergisi** Sayı:4, 1993.

Leman, 31 Mayıs 2000-3 Haziran 2000

Milli Eğitim Bakanlığı **Tebliğler Dergisi** Cilt:46, Sayı:2148, 1983.

San, İnci. "Çağdaş Sanat Eğitimi" **Öğretmen Dünyası** Sayı:49, 1984.

_____. "Sanat Eğitimi" **Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi** Sayı:3, 1982.

Yörükoğlu, Atalay. "Eğitimde Ruh Sağlığı" **Eğitim Ve Bilim Dergisi** Sayı 30, 1981

Raporlar

Milli Eğitim Bakanlığı "Türkiye'de Güzel Sanatlar Eğitimi" Yüksek Danışma Kurulu Raporu, Ankara, 1982.

_____. "Türkiye'de Güzel Sanatlar Eğitiminin Gelişmesine Yönelik Öneriler" Yüksek Danışma Kurulu Raporu, 1983.

Kaynak Kişiler

Odabaşı. Hatice, I. Ulusal Eğitim Sempozyumu Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi 24-30 Kasım 1986